

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

De mystica theologia speculativa

[urn:nbn:de:bsz:31-300776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300776)

*capitulum primum in
libro speculacionis
magna Sicut*

Prima pars de mistica

ut abundetis in spe et virtute spiritus sancti / que virtus est caritas. Ecce tres filias. Sciunt liberari post impulsus fidelitatis et desperationis / quod serenus postmodum fidei radice / quam certus innixus spei / quam iocundior caritatis ardor / subsequuntur / dum depositis de sede potentibus prius animam vercannibus / sit domino liberante quod sequitur. Exaltavit humiles / sit et gratiarum actio per canticum. Magnificat anima mea dominum etc.

Finit Centilogium de impulsibus et subiungitur tractatus de theologia mistica qui satisfaciunt tertie parti promissionis facte in prehemio sex lectionum.

R **I**ncipiunt considerationes venerabilis ac egregii sacre theologie professoris magistri Johannis de Berson Cancellarii ecclesie parisiensis. de mistica theologia:

Prologus

Non enim et credite euangelio. **D**ar. primo. Astringit me promissio nouissima / illud agredi quod vestram expectationem repetere nunc sentio. **O**ndere scilicet. **A**n cognitio dei melius per penitentem affectum / quam per intellectum inuestigantem habeat. **U**bi enim debeo. si forte pijs aspirante conatibus deo / poterit studium meum eam ad communem intelligentiam deducere que super theologia mistica / hoc est occulta / diuinus tradidit Dionysio. edoctus non dubium ab illo qui ait. Loquimur sapientiam apud perfectos / sapientiam in mysterio que abscondita est. **C**onari preterea meditator si ea que de contemplatione meditatione. raptu. extasi. et de excessu mentis. de diuisione spiritus et anime. et similibus / doctores eleuati scriptis reliquerunt. poterint ita palam fieri et quodammodo reuelari. ut alij ab expertis quales rari sunt possint intelligere aut saltem fixe credere sanctos illos viros habuisse scientiam longe altiore a natura communi. quos ad supplementales raptus excessus diuina contemplatio. **D**icaz vero quod frequens est apud vnuquemque in aggressu alicuius vel insoliti vel ardui.

trahi quippe solet animus in varias partes pro varietate rationum operis. **C**onoperi hoc ipse pluribus nominatim in re presenti. **T**ra ctaturus itaque materiam / qua nulla sublimior est / nulla diuini / sed nec vlla queri difficilius / sicut nulla potest salubrior inueniri / utpote in qua nostre felicitatis cardo figitur. **C**ontremui ad aspectum maiestatis huius sapientie / verens ne perscrutator es volens fieri opprimerer a gloria. **D**ebinc expaui ne superba presumptio vereretur me. **Q**uis enim magna molens non impugnetur ab ea. **E**ximui denique ne de curiosa singularitate notarer quam duabus ultimis lectionibus sceleris condemnauimus. **A**uero poterant hec turbare retroque flectere pedes mee inuestigationis ne progrederer / si de solis viribus proprijs considerem / et non in eo qui dicit. **Q**uerite dominum semper. **S**i preterea constrictus duplici officio publico non deterrerer / aspiciens damnationes serui pigri abscondentis talentum domini sui / audiens quoque angelum apud **T**hobiam quod opera dei reuelare et confiteri honorificum est. **D**enique si primuisset sapiens ea que commemoramus non dixisset de sapientia. **Q**ua inueniens sine fictione didici et sine inuidia comunico et honestate illius non abscondo. **D**es autem de iactantia additum est. **V**tinam qui gloriatur in domino gloriatur. **Q**uis assecrabitur homo uiuens super terram etiam si supra astra celi posuerit nidum suum / etiam si in lecto contemplationis dormierit. etiam si manna deo rationis absconditum gustauerit. **Q**uid hec omnia? **Q**uis non expauescat horrore verberamenti quando a celi palatio detractus est lucifer. a medio lapidum ignitorum in sterquilinum damnationis? **Q**uando in die illa duobus existentibus in lecto vnu assumet et alius relinquetur. **Q**uando demum filij israel prostrati sunt in deserto qui pane celi vescebantur et inimicos suos eos qui mestiti sunt ei cibauit dominus ex adipe frumenti / et de petra melle saturauit eos. **V**e michi si gloriam meam quesiero. illa proorsus nihil est. **I**lla nihilominus condemnabit me. **V**e si gloriatus fuero in damnatione mea et in nihilo / terreat applica tuba. **S**i inquit habuero prophetiam et nouerim misteria omnia et omnem scientiam et si habuero omnem fidem ita ut montes transferam / caritatem autem non habuero. nihil sum. **Q**uis autem cer-

mista raptus

ex parte

120

121

Prima pars de mystica

Concoris est omnium doctorum sententia
quod theologia mystica procedit per abnegationes
ut quod deus non est leo bos lapis etc. Quis
autem diceret quod theologia mystica sola ab
negationem confectetur nihil relinquens de
deo positive cognitum vel expertum. Et sane
cum anima non nihil operetur et non nihil pas-
tiatur in tali statu constituta ut aliquid exper-
tur necesse est. Illa autem experientia que intri-
secus habetur neque ad cognitionem intuiti-
uam vel immediatam deduci illorum qui ta-
lium in experti sunt. quemadmodum nullus pos-
set docere perfecta intuitiva quam cognitione que
res est amor apud illum qui nunquam amasset.
que similiter res est gaudium aut tristitia/
aut alia ex passionibus intrinsicis anime. si
nunquam aliqua tali passione fuisset affectus
Hoc idem de ceteris respectu colorum et sur-
dis respectu armoniarum dici solet. **H**as
vero cognitiones experientiales de deo/intra-
rius vocant sancti variis nominibus sicut per rei
varietate multiplicatae sunt super numerum
Vocant autem contemplationem. extasim. raptum.
liquefactionem. transformationem. unionem.
exultationem. iubilum. **J**ubilum esse
supra spiritum. raptum scilicet in divinam caliginem.
gustare deum. amplecti spiritum. oscu-
lari eum. gignere de deo. et parere verbum
Introduci in divina cellaria. inebriari tor-
rente voluptatis. curtere in odoribus unguen-
torum suorum. Audire voces eius. intrare in cu-
biculum. in pace in idipsum dormire et regere
secreta et cetera.

Consideratio. III

Animerationalis capacitatem et iudicium po-
nit et idiote recte sentientis cognitionem do-
cto preferat philosopho.

Theologia mystica sicut innitit
experientis perfectioni certitudine
cognitis. Ita perfectior atque certi-
or debet iudicari. **N**ullus ambigat
aiam rationalem precellere tum in essen-
tia. tum in virtute et operatione supra qualis
libet alias creaturas post angelos a quibus
miorata est paulo minus. Propterea si per ea que
facta sunt cognoscit deus sempiterna que
virtus eius et divinitas. ipse sane in illis est
fectibus vel ex illis amplius cognoscet que
perfectiores esse constat et certius quod certiores. Et
primam quippe que erit ab extrinseco certius si
illud quod intrinseco fit non certissimum ab anima
experiente. iudicetur. **E**x quibus elicio pul-

chrum corollarium. **N**on si perbia dicatur scia
ois procedens experientis. mystica theolo-
gia vere erit perbia. Eruditi in ea quolibet
aliunde idiote sint perbia recta ratione noiantur
Inde christus exultans spiritu Confiteor tibi i-
quit pater domine celi et terre quod abscondisti bec
a sapientibus et prudentibus et revelasti ea pu-
lis. **I**ta pater quod sic placitum est ante te non
meritum. **U**n et sapia puulis locuta est et lex
dei puulis dat intellectum.

Consideratio. IIII

ostendit non posse quos peringere ad in-
teriora spiritus nisi doctum et experientia referentem.

Theologiam mysticam quis nul-
lus attingat perfecte ignorans et
principis que per experientiam interio-
rem accipiuntur. **N**on est tamen ab ei-

doctrina danda vel accipienda desistendum

Similitudo in ceteris scientiis philoso-
phicis facit primam partem esse perspicuam.

Ignorato quippe quod ignis est calidus et a-
qua frigida. aut quod eclipsis lune fit per inter-

positionem terre diametraliter inter solem et lu-
nam et ita de similibus. conclusiones ex talibus
deducere non sortirentur certitudinem. nisi que
lis habet de principis aut minoribus.

Cognitio autem principiorum in casu nostro si habetur
habetur per solam fidem et credulitatem per quam
narrantibus et expertis consentimur.

Ribilo-
minus per secula pre considerationis addam
quod pauca sunt aut nulle scientie naturales
ad quas tractandas et addiscendas venient
multi qui talium scientiarum principia accer-

perunt ab experientia propria. **S**ed multa ex ali-
orum approbatis assertionibus presupponunt

Sic Ptolemeus in astronomia. sic Ipos-
cras et Galienus in medicina. **S**ic alij in
istis et alijs scientiis studiosi fecisse quoti-

die que facere cognoscuntur. **H**oc viderunt
Pythagoras Plato Aristo. et Philus no-

ster Paulus Quorum primus indicebat disci-
pulis suis ut per quinquennium sicerent et di-

ctis suis crederent. **A**lius dixit sumendum
esse ex credulitate compendium. **T**ertius ait
addiscentem oportere credere. **Q**uartus si-
militer pene verba posuit in dissimili mate-
ria. **O**portet inquit accedere ad deum credere.

Consideratio quin-
ta arguit presumptionem in eruditis et in-
timam experientiam preferat omnibus alijs
iocunditate. sapore. et perspicuitate

contemplatio
extasis
raptus
liquefactio
transformatio
unio
exultatio
iubilus
8

Quia nemo scit que sunt spūs nī
si spūs q̄ in ipō ē / p̄pterea disco
li sunt z nequa q̄s mystice theolo
gie idonei auditores qui nolūt
credere vt tādē intelligāt. **V**eritas hec
tum ex seipā p̄bat. tū ex autoritate p̄phetica
roborat. Nisi in q̄t credideritis nō intelli
getis. tū deniq̄ ex p̄cedēti satis patet. **N**l
los e diuerso possibile est multa cognosce
re p̄ alioz traditiōem q̄ fidē p̄stabant eis q̄
scī vīri / experti taliū.asserūt / tam in f̄mōe
q̄ in scriptura / quibz in nullo credere / artē
dite p̄cor q̄ inciuile. q̄ discōlū. q̄ impium.
Eos itaq̄ fallere velle ceteros / nullo pacto
suspiciari patit̄ eoz veracissima sac̄tissima
q̄ p̄bitas. nulli lucro / nulliq̄ honori in hi
ans. nec odio vel alia passiōe viciosa labo
rans. Falli aut̄ eos posse in exp̄tētia talit̄
certa q̄liter p̄dicimus q̄s putaret. **A**dde
q̄ nō vnus aut̄ alter ista dicit. sed mille im
mo innumere sunt assertiōes taliū conco
dissime dicentiū theologiam mysticam per
exp̄tētia intīmā colligi. eam q̄z longe sub
limiorē z vltiā q̄z dici valeat iocūdiōrē / sa
pidiorē q̄z z p̄spiciorē existere supra ceter
ras cogitatiōes ab extrinseco veniētes / tan
q̄z ille serpāt̄ inter hebetes z inertes. ista lib
rimis alis circūuolās z euolans suggredia
tur vniuersa. **N**ō si nullus ē q̄ sibi discre
di de suis exp̄tētijs interuolū. asserēt̄ fer
ret equo aīo. q̄z inciuile sit z irrobabile imo
q̄z destructiū oīs socialis conuicius inter
hoies si tot z talibz summe p̄bitatis z excel
lentie vīris fides negetur. ipi viderint qui
non credunt.

Consideratio. VI.

ostendit affectiones internas nō posse ple
narie verbis exprimis

Orationes interiores p̄sertim
in affectu / nō ita clare p̄ferūtur.
nec ita p̄nt scriptis tradi sic sen
tiūtur. Et hec est rō q̄re apls dī
xit se audisse archana verba / que non lice
bat homini loqui quoniam illa minus po
tuit tradere. **B**eato Dioni. exempli grā q̄s
accepit. Rursus b̄tus Dioni. plus p̄cepit
ex v̄bis aplis. q̄s scriptis derivāre fas ha
buit. **L**ui rei sensibile exēplū est / in specu
lis semet quodā ordine aspiciētibz. **O**bscu
rior itaq̄ est imago in p̄mo speculo q̄ res
ipā. imago deinde p̄me imaginis s̄bobsu
rior est in secdo speculo / et ita deinceps i ter

tio quarto et ceteris quousq̄ mutua reflex
io cesset euanescentes.

Consideratio. VII.

ponit causam iudicioz quō errat circa do
ctoz traditiōes q̄ vident cōtrarie / cū sint
summe intelligibilibz concordēs.

Possibile est hoīez minus exp̄tū
deuotoz affectuū plus in eozū
disputatiōe eruditū inuēiri. **L**a
piamus ex similitudinibz argumē
tum **M**edicina q̄dā multa p̄tinet q̄ in sol
exp̄tētijs fundata sumpta q̄s sunt. **A**ttam
nihil p̄hibet q̄sdā in expertos taliū / meliores
esse rōcinatores exp̄tis. q̄m in cecis a natis
uitate pōt̄ inesse p̄gnitio rōciatiua magna
de multis q̄ p̄ vīsum solū p̄mitus habita st
a mltis alijs. **I**ta de b̄ro **D**idimo ceco tra
dit̄ interpret̄ eius **H**iero. q̄ in disciplinis
illis q̄ vīsu capiūtur / vt sunt mathematice
scientie / fuit eruditissim⁹ q̄s scias mltos vi
dentiū oculis suis cōstat penitus ignorare
Lur igitur in re n̄a par enētus negabitur
vt bō parū vel nihil deuotus. possit alioz
deuotoz scripta studere / cōferre ad inuicēz
vnū ex altero concludere vel elicere / impu
gnare vel fulcare. **H**oc itaq̄ mō de fidei ar
ticulis vtiq̄ nō exp̄tis quotidianū exerci
tium theologicē scholē facit. **H**ec cōside
ratio iuncta ceteris facit cōcordiā inter dēa
sanctoz q̄ rixari vident ad inuicē / q̄būsdā
dicētibz q̄ soli boni z deuoti cognitionem
dei verā accipiūt. alijs p̄dicētibz multos ex
p̄tis paganis / multos q̄z ex theologis ne
quissimis scire plura de deo. nimirū cum z
ip̄i demones credūt z p̄tremi scūt. **P**rimi
itaq̄ deficiā exp̄tētatiua theologie mystic
e. **A**lij de rōcinatiua theologie symbo
lice vt p̄prie vltetiā mystice loqui volunt

Considera. VIII.

ostendit fructū hui⁹ libri et quō in ea errat
qui eam tradūt vel tradiderunt et quomo
do sit vlt̄ a quibus examinanda.

Expedi scholasticos viros etiā
deuotionis expertos in scriptis
deuotis **T**heologie mystice di
ligenter exerceri dummodo cre
dant eis. **H**oc ideo dicitur primum. quia
quis nouit si tandem ip̄is ex familiari talī
collocutiōe aggenerabit̄ vt solet q̄dā amor z
ardor exp̄tēdi ea q̄ sola interim fide tenent.

Secunda pars de mistica

et que docta ratiocinatione conferunt ad inuicem. Ignitum eloquium tuum uehementer ait ps. Et seruus tuus dilexit illud. Quis autem appinquauerit igni et vestimenta eius non ardeant vel caleant. ¶ Rursus aliter fructus est p illis quos predicatio sumpta ab homini doctrina poterit accendere ad amorem dei iam preconceptum remanente etiam frigiditate pectore eius qui loquitur. ut ex voce predicantis se non intelligit. venit homo audiens ad conceptus si les quales essent si voces homini articulare ab homine formaretur. ¶ Denique compositus est multos habere deuotiones sed non secundum scientiam. quales pculdubio prouisissimi sunt ad errores. etiam supra in deuotionibus si non regulauerint affectus suos ad normam legis christi. Si terea precepti proprio proprietate prudente inhererint. spreto aliorum consilio. hoc in Begardis et turelupinis manifestum fecit experientia. dum itaque sequebantur affectus suos sine regula et ordine. postposita lege christi. presumptio nequissima precipitauerit eos. ut dicerent hominem postquam ad pacem tranquillam spiritus puenisset absolutum esse legibus diuinorum preceptorum. quam pacem in eis causabat angelus sathane transfigurans se in angelum lucis. hoc modo similans pacem valde similem illi paci quam apostolus dicebat omnem exasperare sensum. Propterea necesse est per artem gitatione aut directione talium esse viros studiosos in libris eorum quod deuotionem habuerint finem scientiam. ¶ Eos nihilominus comonitos velim ne citius debito dante presumant profanas deuotiones simplices in suis affectibus admirandis. ubi nihil aduersum vel fidei vel bonis moribus palam inueniunt. sed aut veniantur incognita. sub silentio suspensam tenentes sententiam. aut consilio priorum examinanda remittant. pitiores autem sunt quos vtraque instructio reddit ornatos vna intellectus et affectus altera quales fuerunt Augustinus sanctus Thomas Bonaventura Guibelmus parisiensis. et ceterorum ad modum pauci. cuius raritatis causam inferius asserere conabimur. ¶ Denique additum est in consideratione dum credant eis. Alioquin ipsi talia scrutantes deficerent scrutinio. et non nisi haec quos infidelitatis si bimet acquirerent. et densioribus tenebris circumuoluti cecarentur.

Secunda pars principalis est de natura anime rationalis et sex po-

tentis eius. A nona consideratione usque ad decimas septimam Ordine vero nona consideratio modum ostendit procedendi in hoc opere. exclusis minus seruientibus proposito manens circa anime proprietates.

Expedi ad ipsius Theologie mystice cognitionem speculatiuam adquirendam naturam anime rationalis et eius potentias rationales et affectiuas cognoscere. ¶ Consideratio hec de se perspicua est quoniam ignorata natura ignorantur eius passiones. ¶ Positis ergo eis quod ostendunt aliter esse theologia mystica tradendo sub quadam generalitate que admodum perspicua est et per quibus perspicuum suum studium eniti volumus adducere in comunem intelligentiam si deo annuerit qualis sit hec theologia mystica et in qua vi anime reponitur qua ratione comparat quo fructu que ve sine conquiratur quod fieri ignorata anime natura nullo pacto potest. ¶ Et quoniam doctrine modus optimus est per resolutionem abstractiones dum fuerit vel usque ad prima principia per se nota. vel usque ad simplices rerum quidditates. eas a confusione accidentium et ab inuolutione circumstantiarum forinsecarum denudando. placet hoc loco ipsam simplicem anime substantiam secernere quod dammodo in varias denominationes iuxta multipliciter effectuum ab ipsa eadem produci bilium. ut dicatur talis. quia talium elicitiva est et altera quia aliorum. ¶ In hoc itaque mihi videtur formaliter agere laudabiliter doctores et acute quod resolutiones huiusmodi queant fieri que admodum apud mathematicos abstractio a motu et a materia fit etiam abstractio puncti a trina dimensione. linea a duplici et superficie ab vna. Attamen dum affirmant ultra quod preter omnem operationem intellectus illa sunt in rebus taliter penitus qualiter intellectus adstrahens ea imaginatur quod sunt vniuersaliter quod distincte eternaliter et cetera similia. Ego procul dubio tota sententia dissentio ab eis quod non intelligo qua ratione istud dictum prefertim in diuina simplicitate pro vero possit vel sano sustineri neque propterea abstractentium est mendacium. quoniam et si nature rerum sic se habeant ut intellectus negocians circa eas possit vti talibus abstractionibus ad faciliorem intelligentiam nihilominus scire debent non taliter distinguere re eadem qualiter potest ea intellectus distincta

argyfi
Deuotione sumptu mala

secund

secernere. Alioquin res eadem a seipsa reali distinctione differet. Ita enim potest intellectus concipere (exempli gratia) voluntas per se etiam volitionis differt realiter a voluntate quae volitionem elicit sicutque in eadem essentia aie intellectus et voluntas exites ab eadē eēntia quolibet ex pte rei distinguuntur. Sed hec materia minus utilis est quae ut nos sua impugnatione longiori sermone detineat. Ab aritmetis praeterea logicis et metaphisicis potius quae a theologia presupponenda ventilanda est presertim dum de theologia mystica sermone habeamus. Dicamus ergo de anima rationali quae ipsa per diversitatem officiorum et agibulum distinctas vires habet. distinctas inquam non re sed noie. Ita enim virtus facta est ita secunda quodammodo ipsa eadē extensio. quemadmodum si contineretur in se tales virtutes realiter vel aliter ex pte rei differentes. imo eo amplius quo virtus non tantumta quae unica fortior est seipsa dispersa. sicut sapientia in deo perfectior est secundum deductionem ut Aug⁹ vult locis plurimis de trinitate quae est fortitudo. iusticia. et bonitas. et ita de ceteris perfectionibus. quae si ab eis qualibet distinctione secernatur. Qui aliter capiunt viderint quae recte. Ego sane non capio. Attamen sic utamur in proposito quasi vires animae essent penitus in natura distincte diuisibiles primo animam rationalem in intelligentiam simplicem. secundo in rationem. tertio in sensu alitatem vel aialitatem vel potentiam cognitivam sensualem. et hoc quo ad vires cognitivas. et quae ad affectivas. proportionabiliter. Primo in sensu seu mentis apicem. Secundo in voluntatem vel appetitum rationalem. Tertio in appetitum aialem. quartum virium inde modo docerimus proprias rationes.

Consideratio decima

ma simplicitatem intellectus explanat pro ut dicitur lux anime et angelo similis et dei capax et quomodo varijs nominibus in scripturis significetur.

Intelligentia simplex est vis anime cognitiva suscipiens immediate a deo naturalem quandam lucem in qua et per quam principia prima cognoscuntur esse vera et certissima terminis apprehensis. Principia huiusmodi nominantur aliquando dignitates aliquando communes animi conceptiones. aliquando regule prime incommutabiles et impossibiles aliter se habes

Inferius qd dicitur

re ut quae de quolibet affirmatio vel negatio quae totum est maius sua parte. quae intellectuum perfectius est non intellectivo. quae spirituale cor porali ceteris paribus. quae si homo intelligit homo vivit et similes. Qualis vero sit illa lux naturalis. Dicitur potest probabiliter aut quae est aliquid dispositio conaturalis et coeacta anime. quae aliqui vocare videntur habitum principiorum. vel probabilis quae est ipsamet anima existens lux quaedam intellectualis nature derivata ab infinita luce prime intelligentie que deus est de quo Jobanes Erat lux vera quae illuminat omnem hominem ventum in hunc mundum. Et per. Signatum est super nos lumen vultus tui domine. Porro quae secundum Dionisium. vii. ca. de divinis nominibus. In progressu rerum a deo fit concatenatio quaedam ut infimum superius sit primum inferiorum Angelus a quo minoratus est paulominus homo quoniam est intelligentia simplicior homine habet in sua natura illud quod infimum quod homo habet in sua natura superius ut secundum hanc intelligentiam coniungantur absque medio alterius spiritus duo intellectus angelicus et humanus. Hoc tamen non ita accipiendum putamus quasi medium sit aliquid inter animam rationalem et deum. Contra dicit enim Aug⁹ qui nihil esse superius mente nostra dicit propter deum. Attamen quae negaverit angelum eo modo recte dici superiores animam nostra et deo primorem quae perfectior est: nullus videtur. Dicam⁹ idcirco quae vterque a deo eque immediate tria suscipit que sunt natura gratia et gloria. Sed in reliquis sicut est iter angelos hierarchicus ordo. sic angelorum ad homines secundum tres actus hierarchicos quos frequenter nominat Dionisius qui sunt purgare illuminare et perficere et hoc respectu gratiarum et perfectionum secundarum. Denique vis haec intelligentie simplicis quae nominatur mens quandoque celum superius quandoque spiritus quandoque lumen intelligentie quandoque umbra intellectus angelici quae lux divina in qua veritas incommutabiliter lucet et cernitur nonnunquam vero scintilla. vel apex rationis.

Consideratio. XI.

rationis vim exprimit quod nunc intellectui nunc sensualitati deseruit et duplici nomine appellatur. Ratio est vis anime cognoscitiva deductiva conclusionum et premissis elicitive

Ratio est vis anime cognoscitiva deductiva conclusionum et premissis elicitive

Secunda pars de mistica

quoque insensatoz ex sensatis/et abstracti-
ua qdditatu/nullo organo in opatioe sua
egens. **H**ec descriptio p vltima pculā
notat differerōem a sensualitate q vrit or-
gano. Per alias aut ab intelligentia simpli-
ci fecernitur cuius opatio magis attendit
in receptione cognitionis simplicis a supi-
ori luce deo. q attendat in deductione conclu-
sionū/qd est ppiū rōis. siue pncipial supra
sint ab expientijs p sensus siue illa sibi pñ-
tauerit ab alto simplex intelligentia. **E**x
hoc vero duplici vsu rōis nunc a superioribz
pncipijs p se notis in lumine intelligentie
simplicis. nūc ab inferioribz que p expien-
tiam adquiruntur. vt q ignis est calid⁹ for-
tur ratio duplex nomen. vt dicatur portio
rationis superior. portio inferior. vt pteca
dicatur habere duas facies vnam ad supi-
ora. ad inferiora alteram. Imo r ex hoc po-
nitur pstitui velut in horizonte duoz mun-
doz spūalis scz et corpalis. **E**t ex por-
tionem rōis superiorem noie viri. et inferior-
rem noie mulieris appellamus. **T**m enim
vniuersitatis r virtutis habet rō dū superiori-
bus intendit respectu illius quaz corrabat
ex inferioribz/ qm vir a muliere differt i
virtute. **P**ostremo rōni qnqz alia nomi-
na tribuimus vtqz est celū mediū in anima
qd est in ymbra intelligentie simplicis/ sic
intelligentia simplex in ymbra angeliz an-
gelus in ymbra dei.

Consideratio. XII.

diuidit sensualem virtutem quō pcepit in-
terioribz qz sibi deputatis quomōranimit
tū lucide declarat.

Vis cognoscitiua sensualis ē vis
aie vtens in sua opatione orga-
no corporeo tam exteriori qz in-
teriori/ ad ea q sensibilia sunt p
se vel p accidens cognoscēda. **C**ōtinuo
apta est dūa huius virtutis ad duas virtu-
tes pcedētes. Cuius multiplex est officiu
multiplex quoqz appellatio. **N**ā cū accipit
immediate motiones obiectales rerū exte-
riorū/ r sic dicitur sensus exterior in quinqz
distinctus/ qui sunt visus auditus gustus
olfactus tactus. **A**ur recipit immediate se-
sationes factas in his quinqz sensibz iudi-
cans inter eas. sic est sensus cōis. **A**ur p se
quēter ex iudicijs vel sensationibz factis in
sensu cōi. cōponit r diuidit. et sic dicitur ima-
go. vel fantasia. vel virtus formatiua. **E**t si

ex sensatis dicit insensata hanc estimatiua
noiamus/ que de pfectio vel nociuo dūdi-
cat. **D**ue pteca sunt vires retētiue spēz in
abūtia. **U**na p sensu cōi q imaginatio qn
qz noiat. **A**ltera p formatiua r estimatiua/
cui mēorie nom i nditū ē. qru oim virtutū
cū suis organis amplior manifestatio (qa
ad pns negociū ista sufficiūt) ad naturales
et medicos referat. **P**orro vis hec pgnī-
tiua sensualis nūcupat. aliqñ aialitas/ nō
nūqz sensualitas/ qnqz celū p mū vlt infimū
qnqz imaginatio. qnqz ymbra rōis. **I**n q
rursus ymbra varij gradus p varietate su-
orum officioz designant. **E**st itaqz sensus
exterior nouissima lux potētie pgnitīe que
deficit vel occidit in potētia solū vegetati-
ua vel nutritiua. debinc sensus cōis (habēs
sub se hāc lucē qsi in ymbra sua) reponitur
in ymbra fantasie. sic fantasia i ymbra esti-
matiue. r hāc in ymbra rōis collocamus.

Considera. XIII.

agit de affectiuis potētijs in genere r speci-
es earum subdiuidit.

Conlibet potētie cognitīue corre-
sponder pportionalis virtus affe-
ctiua **L**ū enim apprehendit ali-
quid a potētia qd est cōueniēs
sibi vel discōueniēs/ et sub tali aliq rōe sibi
subijcit/ exprimitur aiam applaudere quodā
mō ad hāc appbēsiōē si sit cōueniēs vlt
pūciēs/ r horrere si sit discōueniēs **D**icā
ampli⁹ nullū ē ens qd nō hēat appetitum
pportionaliter ad finem q sibi iure diuī-
ne legis debitus est **S**ed nō dicitur hīc appe-
titus prie affectiuis pter qz in rebz cogni-
tione vigēdo. **S**unt igitur tres vires affe-
ctiue pportionales cognitīuis scz sinderis
volūtas et appetitius sensiuus.

Considera. XIII.

sinderisim mētiō diuidit/ cuiusqz appbēsiōz
fm quā tēdit declarat cū noibz appropatis

Sinderis est vis anime appeti-
tiua suscipiens immediate a do-
naturalem quandam in clinatō-
nem ad bonum per quam trahi-
tur iūsequi motionem boni ex appbēsi-
ōne simplicis intelligentie presentati **Q**uē
admodum nanqz se habet intelligentia res-
pectu veri primi et certi. **I**ta sinderis res-
pectu boni finalis / sine mixtione ma-
licie simpliciter presentati. **Q**uoniam

vis cognoscitiua

simplex intelligentia sicut non potest dissenti-
 tire talibus veritatibus agnitione habita quid
 termini significet. Ita non potest sinderis
 nolle positue principia prima moralium duz
 sibi per intelligentiam omnia sunt. Atz vero
 possit ea non velle h est in suspensio se tene-
 re cois opinio affirmatiua tenet parte. **A**
 Jura h tripliciter vti possumus noie sinderi-
 ris. Aut put est inclinatio talis de cuius
 quiditate pbabilitas est. vtiqz talis ql de
 qditate simplicis intelligentie posuimus.
 Aut sinderis dicit actu huius virtutis co-
 sequentem ex apprehensione huius intelli-
 gentie. Aut tertio dicit habitum ex actibus hie
 queratis ingenitum. Non scus de intelli-
 gentia distinctio se offert p virtute vel pro
 actu eius vel p habitu ex actibus derelicto
 Sinderisim aut alijs noibus appellamur
 vel habitum practicum principioz vel scintil-
 lam intelligentie rone cuiusdam sue euolatio-
 nis z ardoris ad bonum vel portione virgi-
 nale aie vel stimulum naturale ad bonum vel
 apicem mentis vel instinctum indelebile aut
 aliquo tali nomine vt q est celum supremum
 in affectiuis potentijs. Et ita proportionabi-
 liter ad ea que de potentia cognitiua dicta
 meministis

Consideratio. xv.

variat nomen appetitus z fm hanc accepit
 virtutem appetitus rationalis.

Appetitus rationalis est vis aie affe-
 ctiva apta moueri immediate ab ap-
 prehensione cognoscitiua rationis
 hic appetitus si sit respectu possibilium z
 impossibilium nominatur quicqz voluntas. Si
 consideret respectu actus a se eliciti dicitur
 libertas. Si sit respectu obiectoꝝ non si-
 naliu z possibilium dicitur electio vel appe-
 titus electiuus. Et respectu actuum impatoꝝ
 dicitur appetitus dñariu vel executiuus. Si
 sit voluntas exequendi ea q iam electa sunt di-
 citur ppositiuus. Et inclinatio ad hec exequen-
 da dicitur conscia. Nisi dicamus q conscientia
 duo iporat simul iudiciu z affectiones
 comite. Si vero considerem passiones mo-
 tiuas huius appetitus rationalis sic dicitur
 generali nomine appetitus rationalis affe-
 ctiuus vel affectio rationalis. Si aut sit re-
 spectu boni vel mali vt sic apprehensio p ra-
 tionem ipse appetitus dicitur concupiscibilis.
 Si vero illud bonum vel malum pntetur
 vt arduu irascibile appellat. Quauis scdm

phm z seqes h e due vires z concupiscibilis
 et irascibilis sola sensualitate ppteradicet.
 Sz augu. z theologoz aliter vsus habet.

Consideratio. xvi

ponit appetitum animale non solum ho-
 mini sed z bestijs conuenire.

Appetitus animalis vel sensualis est
 vis aie affectiva apta moueri ime-
 diate solu ab apprehensione sensitiva
 Addita e dictio hec exclusiua soluz ne nos
 vigeat prouersia vtrinqz pbabilis videli-
 cet. An appetitio rationalis possit immediate ex
 cognitione sensitiva solu moueri sicut potest
 ex deliberatione ronis. Hic qz appetitum
 in irascibile z concupiscibile fecerim p eas
 q mox dicte sunt obiectales rones. Pre-
 ter huc appetitum qda posuisse videntur sensu
 sum nature ad bonum vel malum saluantes ex
 hoc multos effectus mirabiles in animati-
 bus respectu talis vel fuge vel psecutionis
 qlismodi non potest reddi causa ex apprehensio-
 ne cognitionis sensualis vt q pntest hostes
 non viso horrescunt pili cu tremore quodaz
 qd contra fit amico pntest q formica pui-
 dens future hyemi ingenitum faris coponit
 aceriuus. z ita de pluribus absqz numero. **I**
 Quid vo miradu si corpa animalia ducant se-
 cretis instinctibus vel pulsibus ad suos fines
 qm in corporibus alijs minis pfectis minusqz
 organifatis tot mirabiles ad suos fines pfe-
 quendos naturales tractus iuenimus imo
 plurimi sunt rez varia adinuicem tales tra-
 ctus quoz sine ignozamus vt est tractus
 ferri ad magnetem z maris ad lunam z alioꝝ
 ad alia. Hic aut sensum nature iaz in oie re
 posuim q alio vocabulo lex nature vel in-
 clinatio naturalis vel directio intelligentie
 non errantis potest nominari. Et nihil ab
 hac positione dissentimus.

Tertia pars princi-

palis e de luminofitate dictaz potentiaz a. xv
 ij. consideratione vsqz ad vicem ampru-
 mam. Ordine vero. xvij.

Consideratio. xvii.

Appetitus tres potentie et
 tres affective lumina qda sunt q p co-
 sideratoꝝ lucis corporee facili cog-
 scunt. Itaqz sol iste naturalis sicut in effica-
 cia virtutis pstantior e ceteris corpibus ita simi-
 tudine maiore bz cu spualibus z ad eorum

111

Justina serati dicitur

Secūda pars de mistica

cognitionē congruentiori manu ductōe deducit. Sic di. be. Dion. vlt. de cel. hierarch. Est aut sol illustratiu⁹ aliozeoz. isup q̄ aliterabilia sūt calefactiu⁹ q̄z duoz pportōalia gerit in se natura qlibet rōnal. qm̄ lucet p̄ cognitōz / r̄ calefit p̄ amorē. Qis p̄terea effect⁹ p̄scri imanes / p̄duct⁹ a tali natura rōnali / dici mereflumē aliqd̄ / aut rōe clari / tat⁹ in cognitīua. aut caliditatis i affectīua aut sil⁹ vtriusq̄. Nō. n. forte r̄tingit repire cognitōz q̄ n̄ sit formal⁹ aut vtrual⁹ q̄dā affectio. Sic affectio n̄ videt posse scerni: qn̄ sit q̄dā expimētalis cognitio. q̄ppe neutra potētia effectū suū cāt sine alca / qm̄ ad cognitōis causatōz potētia affectīua / sicut ad affectōz generādā cognitīua concurrir. Effect⁹ aut sp̄ sue cāe q̄dā silitudo ē r̄ imago. Sic p̄terea videm⁹ lucē n̄ ēē sine calore salte vtrual⁹. Caliditas q̄z luc⁹ p̄ductīua repit. Rursus quē admodū lux r̄ calor mutuo se fornicat / qd̄ in p̄ductōe ignis facile est aduertere vbi calor flāma / r̄ flāma calorem ingenerat. Nō alit̄ existimādū ē virtutib⁹ istis cognitīuis r̄ affectīuis / qn̄ ex mutuo cursu ordinato adinūcē / sit opatio / r̄ tanto maior atq̄ p̄fectior / q̄sto vtr⁹ qlibet euz qlibet exiterit vnior. Deniq̄ lux solis se diffūdit dispiter p̄ varietate medioz / alit̄ in dēfite / alit̄ in raritate / alit̄ in medio p̄ spicuo r̄ diaphano r̄ puio. alit̄ in obscuro turbido r̄ spisso atq̄ nubiloso. Quā silit̄ diffusionē variat̄ p̄ p̄nq̄tas atq̄ distantia. Alit̄ p̄ter q̄z obstaculoz dispositio n̄ vnā reddit lucis radiātis imaginē / s̄ p̄ diuersitate incidētiaz radiātū variatā. Attēdamus interim diuinā lucē q̄dā p̄portionabili silitudie solē se cōicare / nō tñ naturali necessitate / sed libalissima r̄ ḡtuita charitate / bis q̄dē dan⁹ bis vero obscuro. Dat̄ ei se lucidi⁹ intelligētie q̄z rōni / r̄ vtriq̄z limpidi us q̄z se sui. Exēplū sensibile ad h̄ mauducē dū ē / si diuersa vitra opposuerim⁹ radijs solarib⁹ / scdm̄ p̄p̄inquū r̄ distās p̄ lineā rectāz inter solē r̄ oculū n̄m. Cōstat̄ inter duo q̄ libet specula / ēē spaciū vbi lumē solis aliter r̄ aliter inspici possit. Ita vt posteri⁹ lumē apparet quedā vmbra vel adumbratio / si ad p̄cedēs cōpatur. Hoc in cādelis dispariter lucentib⁹ nocturno tpe p̄tra parietes inspicimus / vbi lumē vni⁹ alteri maiori col⁹ latū / vmbra videt̄ / si certis obicib⁹ sua lumina simul p̄fūdī veruerim⁹. Cōpationes silitudines de opatione caloris fm̄ passa aliter r̄

aliter disposita aduertere facile est.

Considera. XVIII.

ser potētiaz oñdit capacitātē. s. mltis op̄nionib⁹ r̄ theologoz q̄z medicoz r̄ philo⁹tophorum sensis sup̄ hanc eloquitur.

Hec iste potētia nō solū lumina que daz sunt / sed et qz luminosaz illustrationū capaces inueniūt / ipsas speculis rōnabiliter cōpam⁹. Primū est oñdere qliter ser iste potētie capaces sint luminosaz illustrationū. Et h̄ q̄dem agemus mō narratiuo / p̄supponētes veritatē ab alijs. Fuerūt nōnulli q̄ dicerēt deū q̄ est lux vera / illustrare aiaz n̄ r̄z p̄ seipm̄ immediate / n̄ solū actiue r̄ efficiētē / sed et formalit̄ aut q̄ formalit̄. Nā iniquunt si cognitio creata hec p̄t. cur a cognitōe icreata istō auferret̄. Prestitim̄ cū nullā ip̄fectōz depēdētis subiectiōis / vel materialis inbeciōis p̄pter h̄ in deo ponere cōpellat. Nec possit̄ qz ad vitalē quandā imutatōz de generācāe formalis magis q̄ efficiētis / hāc imutādi manerē refert. Dicit̄ ex p̄sequenti deuz esse posse anime rationali cognitōnē / imo r̄ volitionē / r̄ amorē / r̄ iusticiā / nō tamen immense / sed p̄ capacitāte q̄daz actiua seu vitaliter eleuabili eius dē animationalis. Contra hanc imaginationē est parisiē. articulus / q̄z auicenna r̄ Algazel de beatitudine intelligentiarum vñ fuerit huius imaginationis doctores fuisse. Nō de fuerūt alij ponētes lumina quedam creata alia a suba anime / veluti quosdaz habitus innatos sibi / esse inseparabiles ab eadē essentia aie / r̄ q̄si ab eadem effluentia seu pullulantia atq̄ germinātes. Hec mirabit̄ q̄ sp̄ia si h̄ aliqui dixerūt cum fuerit antiq̄ celebris opinio de potētis anime intellectiua et volitiua talis / q̄ ipse sint accidentia quedā in essentia anime radicata distincta q̄ ab ea. Nota est in super communis opinio / que in angelis ponit species omnium cōcreatas ad saluandū quomodo cognitōnē suā nō accipiūt a reb⁹ nouam atq̄ mutabilē. Circa hoc versatur controuersia inter platonicos r̄ pipateticos. dicēte aristotele pipateticoz p̄ncipe / q̄ aia est tanq̄z tabula rasa in qua nihil depictū est r̄c. Platone econtra dicēte n̄m addiscere. nō esse nisi quoddam reminisci. q̄suis ad bucdictum istud a diuersis varie exponatur. Vna expositio tacta ē de spēb⁹ concreatis q̄z platonici in

aia nra sicut nos in angelis posuisse vish snt
Alijs cōtra cerrātib frustra bmoī spēs po
ni cū aia ipa sit imago oīm rez q̄ fm ouer
sionē ad has vel illas res actua in cōgscen
do/asq̄ noua cognitionis alteri formatio
ne/quēadmodū speculū hñs in se imagies
rez si cēt virt cognoscitiua ipam cognitō
nē bmoī reruz in se met a semet accipet/aut
ppinq̄ozī similitudie/imagines tales si se cōg
scerēt/ r in vnā rē rcurrerēt. illa res p hanc
sui cognitōnē/ eoz oīm q̄z ipsa est imago
cognitōnē obtineret q̄q̄ mutatio de non
cōgscen in cognoscēs r eōtra/ difficulter
nō tñ oīno iprobabiliter/ eēt saluabilis.

¶ Quic snt imaginatiōi tradit parien
articulus. **¶** Dicam deinde illd in q̄ oēs
fere oueniūt/ eē. sc. cognitōnes r affectiōes
ad q̄suras/ tā actuales q̄ hirtuales/ illustran
tes p̄dicatas sex potētias. q̄uis aliter r aliter
Hā cognitōnū alie snt cōplexē alie incom
plexe q̄dā in sola app̄hensione. quedā i asse
su s̄sistit. r assensuū nō pua est diuersitas.
Quidā snt euidentes ex cognitōne sola ter
minoz. alij p experētā. alij p demonstratō
nē. Quidā vero snt in euidentes r taliū. alij
certi. alij incerti. Alij causant ex pbabilita
terōnum sumptaz p intrinsecas apparētias.
alij p extrinsecas vt ē auctoritas dicentis.

¶ Deniq̄ magna ē diuersitas inter iradi
ationē sensuale r rōnalē. S; r iter sensua
les irradiationes tā ab extrinseco q̄ ab in
trinseco distinctio mltiplex inueniūt. Sicut
in affectiuis actib; vel hirtib; assignabilis
eēt uarietas ad p̄dicatos cognitiuos actus
vel hirtus q̄z naturā affectiuū r sequūt.

¶ Postremo fides nra q̄ ad h̄ ponit multos
hirtus r q̄nq̄ act̄ infusos ḡnitos i vtraz
potētia cognitiuā r affectiuā / q̄ruz p̄ntiali
collustratione r virtuali q̄dā irradiatione/
sp̄ualiter illūiat aia nra/ p istos ad h̄. peril
los ad illd. In nūero taliū sunt fides. spes
charitas. tres theologie virtutes/ r dona se
p̄tē sp̄ssci/ p̄betie r reuelationes/ r si q̄ snt
dona talia/ q̄ diuidit sp̄s vn̄ r multiplex
dās vn̄ cuiq̄ put vult. **¶** Ex his itaq̄ cō
memoratis de susceptione luminosa r illu
strationū p has sex potētias p̄spiciū fit sic
addebat q̄ ipas specul rōabiliter cōgam.

¶ **Conside. XIX.** **¶** P̄redi
ctarum
potentiā susceptionis purioris/ lumino
sitate cum aduersione/ exēplo sex speculoz
et angeloz cognitionem elucidat

¶ Alter sex potētias p̄nōiatas/ q̄to a/
liq̄ fuerit purior r lūinosior/ tā ex se
q̄ ex adiuicta illūiatione tāto fit ad
theologiā misticā aptior. **¶** Hāc aptitudi
nē in p̄dicatis potētis ad theologiā misticā
intelligitū vel formaliter in se susceptiue
sicut intelligētia capir eam/ vel misticā
ter r quodāmodo dispositiue/ sicut sensus
ad eandē p̄disponit/ q̄ p̄sideratione h̄ mo
do exposita/ nos ipam ex p̄cedere per simi
dinē in speculis materialib; manifestam.
¶ Sint itaq̄ sex specula sibi inuicē catena
ta r respicientia se mutuo ordinata ad lūm
r calorē solis suscipiendū/ fm p̄pinquius r
remotius/ nūca superiori nūcab infe
riori. **¶** Constat q̄ speculum quodlibet q̄
to erit purius in se r lūinosius ab extrin
seco/ tāto erit aptius ad opationē suā r alio
rum/ in tñ q̄ ex mutua actione r reactione
fiat splēdidius q̄dlibet ex illis nisi aliō ob
stiterit/ imo ex cōbinatione varia poterit ef
fectus aliq̄s vtrūq̄ imago vel color reful
tare q̄ absq̄ cōcursu tali neq̄q̄ appareret.
¶ Vigilanter dicim nisi aliō obstiterit/ qm̄
speculū q̄d esset soli p̄pinquius tāta radia
tione eiusdē solis p̄fundi posset a superiori/
q̄ ipē dāctes alioz speculoz ab infimis n̄ tā
p̄tē illūinarēt. q̄ obūbzaret. Idē dicim q̄
intelligētia dū a superiorib; suā lūcē capir/ q̄
tūc subobscurior/ aliq̄ redderetur ex ouer
sione eius ad potētias collucētēs inferius/
q̄uis in h̄ diuersificentur specula materia
lia r sp̄ualia quoniā sp̄ritualia duas faci
es habent p̄sertim eā que non vtunt orga
nis corporalibus. Quoz speculoz; sp̄ri
tualium tanta potest esse virt̄/ talis vigor
r solidatio/ q̄ p̄ter eadē sine detrimēto a
superiori poterit r inferiori p̄tē/ lūna suā susci
pe r tenere suscepta. **¶** Hoc manifestū ē i an
gelis r alijs confirmatis qui simul eque co
gnoscut temporalia r eterna/ quozum te
nuem similitudinem r imitationem gerūt
aliqui ex viatoribus ex speciali gratia/ r ve
hemētī habituatione/ vt inferius domino
duce monstrabimus.

¶ **Conside. xx.** **¶** ostēdit cor
ruptionez
illaz sex potentiaz/ r cam qua potuerunt
reformari

¶ Specula materialia sicut multoties
deformantur r inficiuntur r corrupū
tur in suis actionibus debitis/ qm̄
q̄ ab extrinseco/ quandoq̄ ab intrinseco/
n n z

9. a. h. u. c. g.

laborem. Sed de his vere enūciāuit fmo
ppheticus. Non in dīs cogitationes hoim
qm̄ vane sunt. vane sunt itaq; qz sunt sine
carentes somniōq; similes. Non enim ad
aliquē fines vtilē ordināf / imo frequenter
cū hō in talib; se oblectauerit tristis manet

Considera. xxiii.

meditatiois difficultatē z labore exponit/
exemplum tam philosophicis q̄ poeticis
de orpheo virgilio z hercule.

Meditatio difficultatē foris ex eo q̄
vtra sensationes actuales / vel fan
tasmatas passim occurrēt / ipa niti
tur vtra ptingere vel in aliq̄ fixa stare. Ex
pit in se crebro qlibet studiosus difficulta
tem q̄ est insistentē ad aliquid attente p̄si
derandū cogitationē / sine diuerticulis ad
alia. Et h̄ dum sit cogitatio iā trāsit in me
ditationē / nō vt cogitatio desinat esse s; vt
desinat esse cogitatio. Quis itaq; nesciat
fortissimos ēē motus actuales sensuū / nūc
bos nūc illos / esse similiter p̄tinuū fluxum
fantasmātū nullis i grat. p̄terea / sensuales
motū vñire / aut finitātia fantasmata / cobi
bere / vel sistere / vel sup̄gredi / z ad aliquam
certā cogitationem suā sub determinatis li
mitib; claudere operosum est valde / nō ha
bituatis z insolitis / neq; fieri potest absq;
illo qui claudit certū limitib; mare / z ponit
terminū fluctibus eius. At vero difficul
tas hec auget z fit labor insuspiciabilis dū
animus denudare nūc cogitationē ab in
uolutione accidentiū / hoc est circūstantijs
loci z tempis / z alioz que presentat sensus
vt absolute z nude q̄dditates rez appare
ant / q̄si non conuolute rēpi z loco. Dat
exemplū diuinus aug. de p̄sideratione ve
ritatis z bonitatis / q̄s dum in sua puritate
meditari satagim; / p̄fectim occurrat hec vt
illa bonitas. Et hec vel illa veritas i p̄icu
lari / z fit cogitatio nostra cū rpe z loco / vt di
cit notāter p̄hs. i. metababice. Pertinere
ad h̄ estimo poeticas illas fictiones z ima
ginationes / vñā de orpheo cytharizante z
erudice quā ad inferos dilapsam euebere
niti ad superos. Et alteram apud virgiliū
de enea transeūte ad campos eliseos. z abi
dem intelligente q̄ futura erant post enata
tionem maris z obdormitionem cerbri.
Non enim tales viri quos pro theologis
habuit antiquitas ociose fabulantur. Or
pheus est vir sapientie deditus q̄ per aura

te vel eburnee cithare modulos / h̄ est p̄des
bitam z armonicā motū compositionē / si
stere facit flumina desluentū desiderioz
cōponit quoq; z māsuēcere facit ferinos z
brutales affectus. Deniq; compellit siluas
rigidas p̄uāz inclinationū tā innatarū
q̄ adq̄sitārum ad suū volūtatis arbitrium
seq; hic orpheus euridicē habet sp̄sam / il
laz de q̄ gloriabaf sapiēs / que sisse sibi sp̄s
sam sapiētiam assumere / vel accōmodati
euridicē accipiam; / vim intellectualem da
ta; homini ad p̄siderationē sup̄noz. Dec
vis dū p̄ prata florentia placibiliū obiecto
rū vagatur. morde; a serpente voluptatis
latentis sub herba formositas / sicut dicit
Arist. q̄ voluptas furata est intellectū sp̄sse
sapientie / h̄ vulnus infictū trahit euridicē
ad inferos qz hec sola iam infima cogitat.
in his solis p̄uertatur / nō potēs dicere cuz
aplo. Ara p̄uertatio in celis ē. Vulnerata
igitur deductaq; euridice. i. vi intellectuāli
ad inferos / p̄ mediū sp̄pentis / sicut ad l̄fam
tentatio sp̄pentis p̄mos illos p̄entes / sapiēs
tissimos demerit in bratz ois illi / miserie
qualem apud inferos sub metaphora cons
gruis exemplis poete figuratū. Orpheus
vir sapiens deplorat amissam coniugem /
quam ad supernas auras conatur rursus
educere. quo canente z lugente / silent furie
infernales passionū carnalium. cerberi las
tratus non auditur / qz res cuz tempis laps
su non p̄cipiuntur. Animus p̄terea qui
p̄ressus ante erat / lapide molari terrene cur
iositatis / sicut siphis / vel qui agitabaf
rota volubili mundane occupationis sicut
yxion. vel qui lacerabaf a vulturibus mor
datis voluptatis sicut ticius. vel qui esus
riebat inter aquas z poma sicut avarus tā
talus / nunc intrepide in requiem suā p̄uert
titur cū illo qui dicebat. Couertere anima
mea in req̄z tuā. qz dñs benefecit tibi. In
ter hec lameta z efficacia carmina iubetur
euridicē orpheo reddi / ea tamē legē rur
sus conuertat intuitum. Sed heu noctis
prope terminos orp̄heos euridicem suam
vidit. perdidit. occidit. Uos hec fabula
respicit / quicunq; in superum diem / mens
tem ducere queritis. naz qui tartareum in
specus victus. lumina steterit / quicquid
p̄cipuum trahit / perdit dum vidit inferos
Dec Boetius. Ad hanc sententiam facile
traduci possunt fictiones alie de enea virgi
liano / z hercule. z perseo descendenti ad

Quarta pars de mystica

inferos et itez emergētib. S; bec interim
sufficiant pro spoliatione egyptiorum / et
christianorum ditatione.

C Considera. XXIII.

Quo crescit et catur contemplatio cōdit per
plures similitudines exemplares. et ubi p;
prioreponitur.

Contemplatio facilitatē hz nū ex hūi/
bus p meditationē adq̄sitas. Tuz
ppter abstractionē et separationē itel/
ligentie a sensibilib. Tum sepius ppter di/
uine gr̄e collustrationē in diuina spectacu/
la subleuantē. Meditatio nimir si debite
fiat transit in contemplationē sicut cogitatio
in meditationē. Facta. n. sedula inq̄sitiōe
veritatis denudatis insup p vebemēs stu/
diū rez q̄dditatib; ab accidentalib; circum/
stantijs generat hūis ex frequēratione. de
purat lumē intelligētie. fitq; lucidius q̄to
est tenebrositati sensualis cogitatiois imp/
mū. **P**ro cui⁹ maūductione palpabi/
liū imaginemur p̄formiter ad diuinū Aug.
in suo de tri. q; sit aliq; supra mōtē excelsū
valde. Ad cui⁹ cacumē neq; venti neq; nu/
bes attingāt sicut de olimpo narrat Arist.
Subtus vero q̄to sit d̄scēsus p̄cliuor ad
infima / tāta ē illicitenebrositas inq̄etioz / p
cōmitionē / et quādā incorporationē radioz
solarū / cū ceteris imp̄ssionib; vt sunt vēti/
pluuie. niues. grādines. fulgura et silia.

Cōstar ē cēplo q; hō limpidi⁹ liberius et
expeditius circūfert oculos suos ad serenūz
lumē solis et celi / dū sublimius euect⁹ est et
in q̄dā regione pura et tranq̄lla collocatus.

Cui⁹ oppositū euenit dū in inferiora di/
labit. Ad h̄ exemplū respicit illō ps. Quis
ascēdit in montē d̄ni / aut q; stabit in loco
scō eius. Ductio q; illa discipuloz in mō/
tē excelsū valde dū figuratus est iesus an
te illos / apta est satis figura / sicut et ascēsus
moysi in mōtē synai / dū e medio vocatus
est.

Conuertamus nūc ex hac re sensibi/
li cōsiderationem nostrā ad tres vires anie
prescriptas que sunt intelligētia / rō / sen/
sualitas seu imaginatio. Et compem⁹ sen/
sualitatem infimo montis. rationem me/
dio. supremo intelligētiā. inuenimus
q; si anima stare possit in arce intelligētie
sine delapsu in inferiora / ipa poterit libero
intuitu circūquaq; semet diffundere / nunc
ante nunc retro / nunc dextrosū nunc fini/
strosū. Et hic est oculus cōtemplatiōis

qui in. Adam ante lapsum viuacissimus.
purissim⁹ et expeditissim⁹ fuerat. Hunc ve
nobis. Totus fere extinctus est / sicut ocu/
lus rationis obtenebratus et oculus sensua/
litas fere corruptus. **A**tendamus rur/
sus in hac similitudine / quemadmodū bo/
mo stans in sup̄cilio montis / talis videt
libere cum volet / non soluz ea que iuxta se
sunt / sed etiam ea que subtus se agunt. Et
multo liberius multoq; clarius / q; habitā
tes inferius / imo purum ab impuro claruz
a tenebroso fecernet / quod apud inferiores
vel nunq; vl raro fit. Nō alie aia que in ar/
cem intelligētie p̄uehi meruerit et illic figa/
steterit / spectabit veluti de sursum / ea oia q;
in ratōe et sensualitate agūtur. Judicabit
insup in luce sua / et p lucē suā / de omnibus
quoniā regulis abstractis et eternis innitit
fm quas hūit regulari cetera oia. **E**xem/
pla ad hoc sumi possent in omni arte habē
tere regulas suas / fm q; indicat periti in ar/
te hac vl illa / de singularib; spectantib; ad
ad artē suā / qd vtq; nequeat impiti. Ille
p̄terea q; principiorū noticiā clarā et p̄fectā
haberet / videret in eis et per ea cōclusiones
ab eis deducibiles / clarius q; ipse cōclusio/
nes in se videat ab eis q; nō p principia
cōclusiones earūdes acceperunt. **E**x his
parefaciū habemus quo pacto cōtemplatiōis
ocul⁹ facilis est et expedit⁹ dū habet quāq;
adquisitio sit difficilima. **P**ars insuper
in qua vi anie reponit. q; in vi supiori co/
gnitiua anime que iutelligētia nominat⁹
Iste enim oculus nō solum intelligibiliaz
abstracta sed etiam ea que in ratōe et sensu
fiunt / aspicit. q;uis alio modo q; ratōe / et ali/
ter quam sensus vel imaginatio. **E**xisti/
mo sic intelligere eos qui dicunt duas esse
species cōtemplatiōis et imaginatiōis. du/
as in ratōe et duas in luce intelligētie. Hoc
quippe dicitur non quā omnis contem/
platio fiat in luce et per lucem intelligētie
sed quia pro obiectozum varietate / huius/
modi species contemplatiōis variari nō
scūtur bec ponuntur.

C Considera. XXV.

Ponit quid sit proprie contemplari et quo
modo circa eam erratur.

Abstrectio qualem contemplatio
requirit compleri nequit p imagi/
nationem neque p solam rationē
virtus est superior et Itaq; sicut ratio virt⁹

est superior & abstractior q̄ sensualitas vel imaginatio / quonia potest abstrahere q̄d dicitur rerum a cōfusione accidentium / et formare conceptus específicos & generales absolutos / quod non potest imaginatio. Sic vis illa que ponitur superior ad rationem & nominatur intelligentia adhuc abstractior est q̄ ratio / que in actibus rationis abstractis a fantasmatibus transit ad cognitionē eternorum & incorporeorum / que nullam habent fantasmatū illusionem . & hoc dum irradiationem suscipit ab inferiori quodum superiori & diuina luce suffundit nō oportet. **E**t hoc perspicuum est q̄ contemplatio inepte queritur per solā imaginatiōnem . & imperfecte p̄ solam rationem / quia vna q̄ virtus adiutat / si limitibus suis cōtenta est. Quos si quis voluerit sup̄gredi reddat homo vel fantasticus vel insanus in imaginatione . vel erronee iudicās in ratione . sicut apud nōnullos visum est quidam insequi credunt eleuatissimos viros & abstractissimos in suis modis cognoscēdi . negligunt autem tenere modum eorumdem in abstracte viuendo . & vtilia student . & uertendo se ad se & supra se . nihil aliud referunt nisi fantasias & errores / q̄tumlibet ipsi eleuatoꝝ doctorum verba tenere videantur. **F**it enim apud talem quemlibet illud virgilianū de insana vate . dat (in d̄) sine mentefonum . Et hoc est q̄ reddit multos ex eis q̄ dicunt formalitates in fabulā & visum imitō in insanā / q̄ p̄ solam imaginatiōnem & rationem querit illud q̄d p̄ intelligentie depurationem erat inueniendus . Quō autem intelligentie depuratio & qualiter fiat / posterius q̄tum dominus p̄cesserit aperietur.

Quinta pars prin

cipalis agit de tribus oculis anime & tribus affectionibus correspondentibus in .xxvi. & .xxvii. consideratione. Ordine vero .xxvi. cōsideratio ponens tres cognoscēdi modos scōm tria genera hoim ad hos dispositos.

Res cognoscendi modi sunt quorum vnus animalis dicitur vtens maxime oculo carnis. Alius rationalis vtens plus oculo rationis. Tertius spiritualis vtens oculo cōtemplatiōis sic distingerit diuini hoies tres oculos & tres viuendi modos. De his augu. in libro de vera religione. Bern. ad fr̄es de mōte dei.

carthusiē. Et hugo in suo de sacris & sup̄ ecclesiastē. Videm⁹ itaq̄ quosdā ex hoib⁹ viuere nō eleuati⁹ q̄ bruta. Solis enim sensib⁹ vtunt⁹ aut eos solos insequuntur. Alij magis insequuntur rōem intelligētes abstracta regulas artū & scientiā. Tertij vltra hec omnia eleuat se supra rōem in quāsdā regionē eternitatis / & perspicabilitatis & sup̄ omnē fluitationem & p̄fusiōnem infinitā desiderioꝝ & cogitationū . in aurā quāsdā libertatis serenā assurgit & euolat / & ita nō min⁹ videt differre eoz vita a ceteris hominib⁹ / q̄ distat hoies a pecorib⁹. **S**ed q̄s ē hic de⁹ optime & laudabim⁹ eū . Ille solus ē que tu eduxeris de tenebris & vmbra mortis & vincula ei⁹ passionū diruperis . nō tiaz

Considera. xxvii

Ponit illa q̄ videt specie esse mētales affectiones s̄ n̄ sūt & iō inf̄ eas ponit differētiās

Orib⁹ p̄notatis cognoscendi modis q̄ sūt cogitatio / meditatio / cōtemplatio . tres affectionis mancriēs correspondēt q̄ sūt cupido vel libido / seu p̄cupia / secūdo deuotio vel p̄ritio seu cōpunctio aut oratio / tertio dilectio nō quecunq̄ sed ec̄atica & anagoga . i. sursum ducens / & rapiens in diuina. **S**i dere p̄stiterit peto vt nō magnope calūniā fiat de nominibus . non enim accepi ab alijs talē circa affectus distinctionem nominū quē admodum de cognitiōib⁹ reperio. **S**ed tamen interim dicamus q̄ sicut cogitatio est improuidus animi obtutus ad euagatiōnem pronus . Ita consequenter ad talē cogitationem si sit de obiecto delectabili sequitur affectio improuida & vaga sine vtilitate & fructu . & hoc mibi satis congrue videtur appellari libido seu cupido vel concupiscentia. **P**orro ad meditationem que est prouidus anime obtutus in veritatis inquisitione & celestium rerum inuentione vehementer occupatus / consequitur quedam affectio alia a priori ad res taliter quefitas & inuentas si non sit indispōsitio anime. Et hec affectio est prouida & nō vaga cui⁹ difficultate & fructu. Et hec interim vocetur deuotio vel compunctio aut oratio . id est affectus pius & humilis vehementer & fortiter redēs & nitens in amorē prime veritatis & bonitatis. **D**eniq̄ contemplatio que est libera & expedita consideratio eorum que meditatio cum ingenti diffi

Sexta pars de mystica

cultate pquiri/habet suam affectiones in
anima disposita/suamq; dilectionē simili/
ter liberā puram expeditāz z abstractā. Et
hac ratione vocari potest extatica dilectio/
vel iubilatio/que vltra deuotionē addit fa
elicitatem z iocunditatem inestimabilem z
inexpresibilem/z recuperantem omnē sensu
suum. **Et** hec est sapientia dei in misterio
abscondita. **Hec** est mystica theologia
quam querimus q̄ ad anagogicas z super
mentales excessus deducit/quā aliquādo
noie charitatis/aliquādo charitatiui amo
ris lego nomine appellaram. Propterea
non fallitur q̄ dicit contemplationē sine dile
ctione nomen contemplationis nō mereri.
Sed nos vnū ab altero secernim⁹ vt pres
ciosior habeat inq̄sitiō veritatis/z cogno
scamus qm̄ appietate loquēdo sicut tem
platio est in vi cognitua intelligēte/sic in
vi affectiua correspondente reponitur mi
stica theologia.

Sexta pars princi

palis agit de adq̄sitiōe mystice theologie z
de eius decē differentiis ad theologiā spe
culatiuā a. xxviii. vsq; ad. cxx. consideratiōes
Ordine vero consideratō. xxviii. Dicitur mo
dum pueniendi ad mysticā theologiā eam
q; pluribus diffinit diffinitionib;.

Qgnitio dei p theologiā mysticāz
melius adq̄ritur p penitentiē affecti
uā q̄ p inuestigantē intellectum.
Ipa quoq; ceteris parib; eligibilior est z p
fectior q̄ theologia symbolica vel ppria/de
q̄ est contemplatio. Sicut dilectio pfecti
or est cognitiōe. z voluntas intellectu. z
charitas fide. Nec secūda ps p nūc suppo
nitur q̄uis non sim nescius de pbabilitas
te positionis opposite apud multos z ma
gnos. S; p prima pte cui correspondet des
ductio ad q̄sitiū nullus ambigit/q̄n de
puratio seu purgatio potentie affectiue fi
at p feruore penitētie in compunctione cō
tritiōe z orōe querugire facit a gemitu cor
dis. Et q̄uis dicat ppha. In meditatione
mea exardescet ignis. sc; delectionis. medi
tatio hec non p veritatis inq̄sitione atten
ta/sicut descripsimus/sed magis p cōpun
ctione sequēte/supra est. Duius aut cō
punctionis difficultas/magna est valde a
pud non exercitatoz. z eos q̄ corruptos ad
huc hnt sensus ab adolefctia. **Quē** ad
modū eni ligna virida a quo plena būore

vire recipiūt calorē ignis. vt in similitudinem
eius accendant sed pcedunt exustationes
multiplices pua est etiā depulsiō būditas
tis talis/ac euaporatio/sic existimare con
uenit de eo q̄ calorē spūssancti in se recipere
debet/z fm cū trāsitur⁹ est in amorē pu
rū z piū/si nouitū desiccatus sit a sordidīs
affectionib; z h sit inuatiue p penitētiā
Unde greg. in omelia de ceco p pnie lamē
ta/mēns fantasmata depellunt. **Ad** cui
ius ampliorē elucidationē attendendū est
q̄ theologiā mysticā sic possum⁹ describere
Theologia mystica ē extensio animi in de
um p amoris desiderū. **Aliter** sic. Theolo
gia mystica ē motio anagogica h est sursum
duciua in deū/p amorē feruidū z purum.
Aliter sic theologia mystica ē expimētal
cognitiō hira de deo p amoris vnitiui com
pletū. **Aliter** sic theologia mystica ē sapia
i. sapida noticia habita de deo. dū ei supre
mus aper affectiue potētie rōnalis/p amo
rem pūngit z vnū. **Vel** sic p Diony. vii.
de diu. nominib;. Theologia mystica ē ir
rationalis/z amens z stulta sapiētia/exces
dēs laudātes. **Has** autem descriptiones
apertius intelligemus si multiplicem theo
logie speculatiue differentiam z mystice de
inceps voluerimus intueri.

Conside. XXIX.

ponit differentiam inter theologiā mysticā
z speculatiuā. Et in quibus conueniūt ml
tis declarat exemplis

Theologia mystica z theologia spe
culatiua si fm rationes pprias cōsi
derant differentiam ex multis non
sine conuenientia multiplici sortiuntur.
Prima z principalis differentia sumit
ex subiectoꝝ potentia/quoniam licet vtra
q; sit in anima rationali. Nihilomin⁹ disti
guendo potētiās anime fm rōnes suas vt
supra dictū est. Speculatiua theologia ē
in potentia intellectiua/cuius obiectū est
verum. **Mysticā** vero reponimus in po
tentia affectiua cui p obiecto bonum assis
gnamus. **Et** hac aliam differentiam in
uenimus fm rationes obiectales/quoniā
obiectum speculatiue theologie est verum
z mystice bonum. **Conueniunt** tamen
in hoc mystica theologia z speculatiua qnā
alio nomine contemplationem dicimus/
quoniā vtraq; ē in superiori portione ani
me z nō in solo sensu vel imaginatione nec

in ratione sola. Nec autem potestio anime vt
supradictum est varijs nominibz appella-
tur. Et habet duas virtutes vel duos oculos
seu duo officia / quia et ipsa est intellige-
tia vera et affectiua seu amatiua boni. Dis-
tinguimus autem in superioribz qd sicut voluntas ro-
ni et appetit' sensualis imaginatōi preferit'
Sic suo mō est de affectiua corresponden-
te intelligentie pure / ppterca dum ista vis
superior erit in affectum suum ipsa dicitur
quod imō leuare se supra se et quodam mō
supferri. Inde fit vt actus talis nominetur
supmētalis excessus / vel supra spūm. et p m
eū qd dicit qñqz sup seipm / qñqz extra seip-
sum. **¶** Vnde rei aliquē exēplū accipe possū-
mus ex consideratiōe eoz qd sepe i ipsa sensua-
li virtute sūt. In qd videm' tā in nobis qz
in brutis qd qñqz ipsa sensualitas in suis a-
ctibz cogitatis pmanet / sine affectu illoz
q vel audit vel intuet'. Sepe tñ p audituz
vel aspectū quorundā obiectoz ipsa tanto
cōplet affectu / vt iā qñ saliat extra se et totā
gehitat' / velut si equ' ponitur cāpo lib apto
Hoc mō sensualitas aliqñ qñ se nō capiēs
et se deserēs / tota nitit' in rem desideratā se
effundere / se trāsferre / se vnire / imo illā pe-
nitus qñ introitus penetrare. Quid de ta-
liū oculis nōne scintillāt / nunqd nō emicāt
flōne qñ dā i ipis tremulo se fulgore dif-
fundūt. Trāsferamus hoc exēplū ad vī
intelligētie superiorē / considerādo qlitatē eius
dū sine affectu in sola cognitione iacet. Et
dū trāsit in affectū talū qlia cōtemplat'.
Adducam' p manuductione huius / ea qz
bus mystice theologiantes vtunt' exēpla.
¶ Prīmū qdē de aq in vase qd dū apponit'
igni calefcit pmo se ptenens in vase. Sed
dū feruescit et bullit / videt' quodāmodo se
ipsam non cape / sed excedere / atqz supferri
virtute caloris. Sic mēs nondum amore
calefcēs / intra se ipaz continet' se. Sed spi-
ritu feruoris amore concepto / supergredi-
tur quodāmodo semetipam qñ extra se salti-
tans atqz volitans. Aliud quoqz exēplū
inducamus de radijs solaribz cadentibus
sup speculum concavum qui ex vnitio eoz
rum concursu comburunt stuppam effici-
unqz flammam superuolantem. Sic intel-
ligentia nostra illustrata contemplatione
serena celestium / quandoqz quidem rema-
net intra seipfam non incalefcens neqz ar-
dens / quandoqz vero tātus amoris ardor

concurfu radiorum celestium exoritur / vt
in affectū se erigat / nec se capiat / neqz conti-
neat / sed iubilat et exultat / ex quibus tercia
concluditur differentia.

Considera. xxx. B

Schola ostēdit ad discēdū spectatiuā et
misticā cū alijs differentijs theologie quōqz
se habeāt inter doctos et fideles ideotas

¶ Apertunt alie inter has theologi-
as speculatiuam et misticam diffe-
rentie / sumpt' ex acquisitionis ca-
rum varietate. Una quidem est quia spe-
culatiua theologia ratiocinationibus vti-
tur conformiter ad pblicas disciplinas.
Ideo scholasticam eam vel litteratoriam
quidam appellant. Quis nō sufficiat. iste
scholastice exercitationes / nisi quis studio
vehementi nitatur habere conceptus pro-
prios et intimos / eorum que tradita sunt a
summīs doctoribz. Aliquando tales theo-
logiant solis auribus corporeis sicut pue-
ri vel pice neqz vere intelligentes de quibz
loquuntur neqz de quibus affirmant. Hi
hilominus tamen sepe eis nomen cōcedi-
mus theologoz. **¶** Mistica vero theologia
sicut non versatur in tali cognitione litera-
toria / sic non habet necessariam talē scho-
lam / que schola intellectus dici potest. sed
adquiritur per scholam affectus et per exer-
citiū vehemens moralium virtutum di-
sponentium animam ad purgationem / et
in theologicis illuminantibus eam in bea-
tificis virtutibus eam perficientibus / pro-
portionabiliter ad tres actus hierarchicos
qui sunt purgare illuminare et pficere.

¶ Et hec quidem schola potest dici schola re-
ligionis vel amoris. sicut intellectus dice-
dus est schola scientie vel cognitionis.
¶ Sed quoniam plerumqz euenit etiam in
brutis vt ibi sit maior affectio vbi parum
est cognitionis / sequitur qd ad comparan-
dam huius theologie misticę doctrinam /
non est magna scientia opus presertim ad-
quisita. Nam cognitō ex fide qd deus est to-
tus desiderabilis / totus amabilis / affecti-
ua portio si purgata / si illuminata / si dispo-
sita / si exercitata sit cur non in illum totali-
ter desiderabilē / et totū amabilē / sine pluri-
mo libroz studio / tota feret totaqz rapiet'
¶ Et quo illā cōcludimus differentia qm
theologia mistica licet sit supma atqz per-

¶ Sexta pars de mystica

fectissima noticia / ipsa tamen potest haberi a quolibet fidei etiam si sit muliercula vel idiota. De theologia vero speculativa aliter esse nullus ambigit. ad cuius adeptioez sicut ad metaphisicā / grāmaticā / logicā. et philosophicā disciplinā cū forti exercitio et clara ingenia requirunt. Ita in vltima desuper euz his infundat / sicut aplos / et sicut fit mudi cordibz / quibz pmittit visio dei / et humilibz amicis dei / quibus deo incerta et ocula sapientie sue et oia que audiuat a patre suo nota facit. Sic in Antonio magno sic in alijs multis sine lris. literatoria vt ita dicant theologia donata est. Ex pmissis concludimus cū beato Bernardo ad fratres Carthusien. de more dei Quod theologia speculativa nūq̄ in aliquo pfecta ē sine mystica. Sed hū ecōtra. Et ex hoc sumi pōt secula differētia qm̄ nūq̄ aliquis intelliget verba apli et pphaz quātūcūq̄ illa reosnet exterius / si non imberit affectū scribētū neq̄ enim aliter cōceptus eozū verborū in animo generabit. Cecus quippe crebro de coloribz sermonē audiens de illis vtiq̄ distiputare poterit diserte acute / quanq̄ n̄ illos in illo cordis arcano p̄rios eozū q̄ disputat / ceptus inscripserit.

¶ Considera. xxxi.

Eos quibz p̄alanda est mystica theologia instrui duozū filiozū exemplo.

Sicut multis qui clerici vel literati aut sapientes vel phi aut theologi noiantur / occultad^o est fmo de mystica theologia. Sic plurimis illiteratis et simplicibz / fidelibz m̄ / tradi p̄. Hinc traditur d̄ra septima sumpta ex modo publicationis. B̄tis eni dionysius plerūq̄ obtestat discipulū suū timoreū vt nullus iperitorz hec audiat. Impios vocās eos q̄ vel nō iūt fideles. nā hec theologia p̄rie ē fidelū. vel q̄ tumentes iam phia / malq̄ viuētes / calcant pedibz suis sordidis. quicqd non sapiūt. q̄cquid etiā non intelligūt casu mino dentelacerāt. De quibz ait euangeli ca parabola. Nolite sanctū dare canibz / neq̄ margaritas p̄iciatis ante porcos. S̄ ecōtra simplices. qui quidē fidem habent possunt eca c̄surgere ad vnitūū amores cū deo. Quō sic. nempe p̄ fortem c̄ritiōz mortificatiūaz sensualitatis / trabente eos deo / vinculis p̄ceptoz suoz / et mansione apud eos faciēte. Attestāte eiaia q̄ sup bu

mlem et quietū et tremētē sermones suos req̄escit d̄is. Itaq̄ nihil p̄hibet fieri ver bū apud tales de theologia mystica / que amor est / et amore p̄quiritur / cum e diuerso sapiētes in oculis suis / sine casto amore / la guentes circa pugnas verborz / ab hac carceri conueniat. Carnalis enim hō non sapit ea q̄ dei sunt. Conatus sū inq̄ dā vulgari tractatulo p̄palam ista facere quodā ex plo. Sint duo filij p̄ris vni^o optimi. Sit vnus eoz curiosus et astutus in inq̄sitione p̄ditionū paternaz. nūc et opibz / nūc et s̄bis / q̄tenus in earundē elocutione vel doctrina apud alios delectet. Dicit aut̄ patre / vel nullā iussis suis obediētā accōmodet. Ponam^o alū simplicis ingenij / q̄ de p̄re suo nihil aliō querat. nihil interroget / nisi quo pacto illi placere / et in omibz obedire valeat. Querimus nūc / quis e duobz ab optimo patre magis amabitur / non est dubiū quin sc̄os. Hic p̄terea plus iocūda / bit in paterna bonitate / que sibi plus sapit. Ipe deniq̄ pater tandē seipm̄ / et secreta sua puto tradet / s̄ciens eū velut amāssimū in domo manere secū. Aliū vero vel eberredabit / vel incarcerabit / vel etiā occidet.

¶ Conside. xxxii.

Quidit q̄stum mystica theologia distat a literatoria / p̄ter finis diuersitatē et a speculatiua vitijs perimere.

Theologia speculatiua vel literatoria p̄ hoc vel maxime a mystica secernitur / q̄ prima fuisse pōt vitijs. secunda neq̄q̄ nisi p̄ accidens valeat / sicut si p̄tingeret abuti spe vel fide. Hāc differentia octauam que est ex possidentis qualitate breui verbo completus est apostolus dicens. Scientia inflat. Caritas autem edificat. Rursus ipse ad timoreū loquēs de homine non adqueſcente ei que sc̄dm pietatem est doctrine dicit q̄ sit superbus / nihil sciens / sed languens circa quēstioes / et pugnas verborz / inutiles / ex quibus oriuntur inuidie / contentiones / blasphemie / suspensiones. male confutationes hominū mente corruptozum / quia veritate priuati sunt. Deniq̄ iacobus vtrāq̄ describens / non est inquit ista sapientia desursum descendens / sed terrena animalis diabolica. Sequitur. Que autem desursum est sapientia primum quidem pudica est. deinde pacifica / modesta / suauis / bonis.

consentientes. plena misericordia / r fructibus bonis / iudicans sine simulatione / r emulatione. **Decasit** dicta sunt nō vrscentia aut sapientia aliqua sit de se mala cū sit pfectio intellectus. Sed qz abusus eius rāto deterior / r senior est in peruersis / q̄sto p eam contra virtutes pro vitijs decertat. **Ecce** enim finis multiplex / falsa seductio / ne querita multis / qui quoniā auersi sunt a deo sine vero / vt i varia dispergnit opoz / ter. huic finis est diuitie / r opes / illi sordide voluptates / huic pompatici honores / apd alium poteratus fragilis / r anxius. **Lum** igitur fin exigentiam finis veri vel estimati / cetera omnia moderentur / consequens est vt subuerso et peruerso fine / peruertantur omnia ad finem ordināda. **Inter** que nimirum est scientia que dum ad diuitias acquirēdas reducit / appellatur terrena. dū voluptates indigna sorte cōquirit / animalis nominat. **Dū** vero emulationib⁹ / se cū heresib⁹ contentioni / r similib⁹ nequitijs spūalibus ancillat / quo pacto melius q̄s diabolica censebit. **Scientia** igitur in pueris tot fortis nomina quot sunt vitia. eā ad se rapientia / vt q̄ est supba arrogans inflata / r silia. **De** talib⁹ dicit scriptura. **Sapient**es sunt vt faciant mala. **Inde** enim fit illud de grecis eulogij / q̄ leges habebāt bonas / r pessima ingenia. **Per** cōtrarium vero sapientia que defursum est qualem loquimur / sicut obsequitur charitati ceterisq̄ virtutibus / ita earum denominationes contrahit vt q̄ est patēs. benigna. non emulans. non ambitiosa. **Et** hoc modo de ceteris. **Sic** ergo de theologia speculatiua dicimus q̄ non quelibet peruersa est aut peruersos inhabitat. nec in ea vitium esse ponimus. **Sed** in aburentibus ea / qualiter nullus in theologia mistica abusus eē potest nisi forsā modo pretracto per superbiam obiectiue.

Conside. xxxiii.

Pouit differentiam inter probos fideles / exemplo ostendens quomodo iudicant de theologia mistica.

Al hominibus nō peruersis nec auersis / a deo sine suo / potest altera inter theologum speculatiuū / r misticū differentia inueniri / qz vn⁹ ab altero seceruē q̄liter arat / solū speculatiu⁹ sine instrumentis pueniētib⁹ / r hūib⁹ adq̄stis / dif-

ferat a practico expto / r in vtrisq̄ abūdantē. **H**acōram nonā sumptā ex opis facilitate / vel difficultate / familiari possum⁹ oñdere exemplo. **Si** q̄s pitissim⁹ in arte musice nō aut exercuerit se in vocali cantu neqz in cordis aut organis / imo voces hēat rauca / r instrumenta musicalia discordia / fatagit / tamē iste vel cātare / vel instrumenta pulsare / nulli dubiū q̄n oberrabit / r neqz dulcē neqz suauē simphonā valebit afferre. **Dec** si militudo respicit cū q̄ de diuinis sacris / riosa differere / q̄ de morib⁹ silt / r virtutib⁹ regulas hz / r speculatiuū plerūqz smonez / sed nōdū vult ad ea q̄ cogitat / pformit opā / ri / cogit languēs illā apli vocē plāgere. vel le adiacet mihi / pficere at nō inuenio. **Ta** / rer q̄ppe virtutū hūib⁹ tanq̄ instrumentis / hūis carnē rebellē / r dissonā spūi / que dū tā / git nihil suauē / nihil diuinū / r raucū. sordidū. ac strepidulū resonat. **Sz** r spūs dum velut q̄dam musicus fatagit obseq̄ deo / in hymnis / r cāntis pioz desiderioz / sentiūtmmodo fragores / r tumult⁹ obtusi desiderioz carnaliū atqz terrenoz. **I**ta rem mille similitudines pares oñderēt in ceteris artib⁹ scribēdi. pingēdi. medicādi. militādi. nauigādi / r silij. **P**orro ita pueri magis sine arte / paulatim exēdēdo deambulant / r discunt recte ābulare / q̄s iacēdo etiā si mille regule eis gradēdi vel modi dicerent. sic fabricādo fabri sim⁹. qz silt inq̄rim⁹ qd est virtus nō vt tmmodo sciamus / sed vt bene operādo boni efficiamur ait **Aristoti.**

Conside. xxxiiii.

Oñdit phoz caliginē / r theologoz claritatem sub exemplo maris galilee / r nauis vētoz pisciū / r vocatiōe filioz zebedei.

Et theologiam misticā sumus in deo / hoc est in eo stabilimur / r a mari turbido sensualium desiderioz / ad littus solidū eternitatis adducimur. **I**n hac consideratione differentia etiam inter duas theologias speculatiuā / r misticā edocet. **Speculatiua** q̄ppe si sola est / nūqz q̄tat. inq̄rat potius. alioq̄n nō dixisset ille q̄ voluit inuestigare de oib⁹ diligēter / q̄ n̄ saturat oclis visu / nec auris auditu / dans per h̄ intelligere q̄terē non eē in sola inuestigatione veritat / s̄ famelicū quoddā teiunūqz / r sideriū. **Falloz** si n̄ ita appuit i maris p̄his q̄ post oēs inq̄sitioēs suas redio affectu / qz non refecti dixerunt h̄ vnū se scire. qz nihil

Octava pars de mistica

scirent. Videte q̄so q̄ inanis refectio/vbi
p tot tpa/p tot studia/nihil nisi vanitas in
anis in visceribz aiaz reperta ē. Pieterea
cognitionis ista videt̄ natura/q̄ plus sa
tagit rem cognita ad se trahere ac sibi assi
milare/q̄ ad ipam eat. Qd̄ innuere videt̄
phs dicēs v̄ez esse in intellectu/donū in re
bus. Quid igit̄ mix si cognitio sola/nō ez
rit mare desiderioꝝ sensualit̄ si etiā portū
vel litus eternitatis extra se positū non at
tingit. Quēadmodū natura in regimie na
uis q̄ttidie garrula loq̄citate doct̄e dissere
nihil vero coz agens q̄ loq̄tur/nūq̄ a me
dijs poti fluctibz nauē in litore stabiliet/
demerget potius eā/vel piculis oibz expo
sita fluctuatemq̄ iugiter inueniet. Simi
liter spūalis natura/nūq̄ ex sola cognitioe
maris intelligibilis/nūq̄ ex aspectu solo/
stabilitate defici potius poterit adipisci.

¶ Multa sunt in hac sniam concordātia di
uine scripture testimonia. S3 libet vnū h
signāter inserere de vocatione filioꝝ zebe
dei q̄s dñs iesus a mari galilee ad litt̄ enā
tare docuit. Vbi theologia mistica p sens
anagogicos cognoscit. Videndū est qd̄
p anagogiā. i. sursum ductionem significet
mare galilee qd̄ litus eius/qd̄ nauis/qd̄
votatio dñi/ rita de alijs. Itaq̄ sic ma
re moraliter pñs seculū. sic anagogice coz
ruptā nre sensualitatis fluctuationē signi
ficat/dicente sapiente. Coz impij q̄si mare
feruens. Qd̄ iō mare galilee dicit̄ qz mu
tationē vel migrationē significat galilee.
Quid aut̄ mutabilis. quid inq̄etus. qd̄
p̄tinuus ad emigrationē q̄ sensualitas in
uenitur. Nūc arrogātia hmet/nūc spe at
tollitur/nūc desperatōe deicitur/nūc effe
uescit z extra seipam rapit̄ per iracundiam
nūc per inuidiam in seipsa frangitur atq̄
fatigatur. Corax est per ingluuiem/per lu
xuriam/forzida voluptate despūnat/ eaz
reddit insatiabilem inceptibilem q̄ cupidi
tas. Illic deniq̄ pisces z reptilia varioꝝ
rum desiderioꝝ/ quozum non est numer̄.
¶ Porro qui descendunt in hoc mare sen
sualitatis/ nauibratiocinationū naturalū
ipi videt̄ opa dei/ z mirabilia ei⁹ i pfundo.
S3 q̄ pfundo/ pfundū inquit scripturā coz
hominis z inscrutabile z quis cognoscat il
lud. Ceteruz mirabilia valde operatur
deus. in hoc pfundo que studiosi p̄icatoꝝ
res/philosopi mūdiales/per rheria suaruz
adinuentionū atq̄ doctrinaruz scrutari coz

nati sunt sed defecerūt scrutātes scrutiniōꝝ
neq̄s enī cām tantetam q̄ inq̄ere fluctuatō
nis in carne nra attingere valuerūt. nobis
aut̄ reuelauit deus/qz peccāte pmo homie
mpta est concordia/salutū fedus legis indi
te inter rōnem gubernatricē/ z obsequentem
sensualitatē. Inde q̄si iuxta potētā fictō
nem ap̄to eloi antro q̄. s. colus fingitur de
ventoz mor flauerūt v̄eti. s. passionū/ que
velut ex aduersis p̄tibz/ agimine facto / p̄tur
bauerūt tempestate magnū mare nostrum
Nā q̄s neficiat. q̄s nō q̄ttidiano naufragio
picitatus/ agnoscat. mestū illud ecclie can
ticum. Confusa sunt hic omia spes. metus.
meror/ gaudiū. Rōne q̄tuor iste passiones
venti sunt toridē cardinales/ gaudiū q̄i ab
oriēte. meror ab occidentē. spes a meridie.
metus a septentrione/ rabido impetu flātes
A q̄bz exagitatū mare nostrū nūcad celum
p̄ spem z gaudiū ascendit/ nūc descendit v̄
q̄ ad abyssos p̄ metū z merorē/ hinc metus
unt. cupiunt gaudētq̄ dolētq̄/ ait egregi⁹
poeta. Sentimus heu nimitū/ r̄tinā sic
describere valerem/ quēadmodū his pas
sionibz q̄quauersum sine ordine sine lege.
perflantibus/ abripitur a stabili eternitatē
portū/ naua noster id est spiritus rationalis
faciens opationem in aquis multis co
gitationum z affectionum/ neq̄ venit ad
litus tranquille contemplationis nisi pre
tercunte iesu secūs mare galilee/ z nisi exē
plo filioꝝ zebedei vocantem eū sequat̄/
relictis tamen p̄rius rberibz mundanecuri
ositatē/ z nauī ratiocinationis naturalis/
immo z patre zebedeo id est tempore mu
tabili z fluido in quo gignimur. zebedeus
enim fluidus iste vel fluens interpretatur.
Euebatur autem oportet spirit⁹ noster su
per omnem temporis mutationem si ad lit
tus eternitatis/ z portum virtuose solideq̄
contemplationis applicare voluerit/ vbi
immoſus permaneat/ vbi figat anchorā spei
dependentem a nauī fidei vbi petre stabili
que deus est/ per amorem totus adereat/
nōn casurus/ quicquid exagitet aut circuz
uolet sensualium desiderioꝝ z fantasma
tūm confusissima inconstantissima q̄ ml
titudo. De hac quoq̄ nauī hanc similitu
dinem z portum non hic nouam. confingi
mus. dudum enim diuinus Dionysius in
in tertio de diuinis no. illam nob aperuit.
Ecce summatiz p̄stricimus qd̄ p̄ anago
giā verba p̄dicta euangeliste nri designant

De est sensualitas lictus eternitas veti
passiones, pisces vel reptilia sensualia des
sideria z fantasmata. Spūs piscator . na/
uis ratiocinatio, rheria studia mūdāna . ze/
bedeus tps stutus, mercenarij . mundani
phi. vocatio Jesu diuina attractio . Pisca
ri vero hoies est supnaturalēs vel diuinas
inuestigare inuenireq; veritates.

Septima pars prin

cipalis agēs de amore z ei triplici pprieta/
te z deraptu sil z extasi z a. xxxv. z consideratō
ne vsq; ad. cl. Ordine vero. xxxv. confide/
ratio ponit aiā rōnālē sine instinctu dei
z amore nō posse ad finē debitū peruenire

Rationalis spūs tāq; spūalis nauta
p theologia misticā doct / nō nisi
vocāte dño / z secretis afflatib; ve/
li mētis ipellēte / a mari sensualitatis ad litē
eternitatis h est a carnalib; ad spūalia pue
nit. Et nō nisi p ei amorē / in deifico portu
stabilir atq; solidatus qdēscit. Hoc ex p
cedēti similitudine satis pspicū ē ex his que
dicimus in pcedēti z consideratōe. Nā cuz ibi
oñsum sit / q n acqrim portū stabilē in do
p solā cognitōz / supē vt h fiat aliudē / vicz p
amorolā affectōz / p hāc qppe cū difico por
tu nō vnimur / z ei adherem / dicēte ppha
Dibi at adherere deo bonū ē. Et rursus
scriptū ē. Qui adheret deo vn spūs est.
Illud q; clarius elucescit ex pprietatib; / a/
moris q; tres ad pns attingere satis erit.
Amor. n. rapit. vnit. satisficit. Prio qdez
amor rapit ad amātū z inde extasim facit.
Secdo amor iūgit cū amato z qsi vnū effīc
Tertio amor sibi sufficit nec aliō pter ama
re querit. De his itaq; proprietatibus de/
inceps aliqua sunt prosequenda.

Confide. xxxvi.

explicat vi amoris put ē in raptu z extasi p
pprias differentias exemplificando d pau
lo et exemplo naturali.

Ador rapit ad amātū z extasim fa
cit. Et vocat raptus in pposito ele
uatio potētie alicui supra inferio
res potētiās / z exactione ei in sua opa/
tione / cessantib; vel debilitatis actib; infe
riorz potētiāz. Vel raptus ē fortis actua
tio z vehemēs in supiori potētia / vn cessat
opatiōes inferioris potētie / vl ita debilitā
tur z ligant / vt supiorē in sua opatione ne/
q; impediat. Porro extasim dicim spēs

quandā raptū q fit apprian in supiori pot
tione aierōnalis / q spūs / vel mēs / vel intelli
gentia noiatur dū mēs ita i suo actu suspē
sa est / q potētie inferiores cessant ab actib;
suis sic q nec rō / nec imaginatio nec sensus
exteriorēz / imo qñq; nec potētie naturales
nutritiue / z augmētatiue z motiue / possint
exire in sua pprias operationes. Distiguen
do igit z quodāmo z trahēdo raptū z tra et
tasim. Raptus est minoris efficacie in suspē
dēdo / vel ipediēdo actū inferiorē. Inueni
tur tñ etiā in oī potētia superiorē respectu i
feriorz. Extas vero in sola mente fit / sed et
actus inferiorz potētiāz nō solū debilitat
sz tollit funditus / q; diu durauit. Paul
lus itaq; extēplī cā / i suo raptu duo exprimit
q; pcurtū in extas descriptione. Exprimit
ei potētia q raptā ē. s. tertū celū ipius anie
mō supra exposito. qd celū i potētia cogni
tiua ē mēs / vel intelligētia / z in affectiua ē
aper mētis. vel ei scintilla. Exprimit secun
do cessatio oim viriū inferiorz ab actib; su
is / alio qn quō paulus nescisset an i corpo
re vel extra corpus fuisset. Est igit extas
raptus mētis cū cessatiōe oim opationū in
inferiorib; potētijs. Et hec p rursus sub di
uidi fm duplicē viz mētis. vnā cognitiuā z
z affectiuā aliā. Prio extasis ē raptus i spū
scdo raptus extra spm. Nisi forte aliter
velim distigere hos raptū penes obiecta
vraptus in spū dicat respectu intelligibilē
um sub do / z raptus supra spiritū respectu
diuinoz. z forte vtrāq; acceptionē in ser
pturis legimus permixtam. Inuenim etiā
de regina saba q non habebat. vltra spiri
tum quonitā admiratio vehemens suspen
derat actus oimū potētiāz in ea respectu
eoz que de sapiētia salomonis fuerat cō
templata. Et h potest dici stupor vel spasi
mus. Dis itaq; plocutis de nomni era
prus z extasis superest indagare quō hec fi
ant originaliter per amorem. Cum igitur
amor sit radit aliarū qualiumcūq; affectō
num / si ostenderimus q affectio potius q;
cognitio raptū agat / parebit sufficēter qd
intendimus. Est in primis similitudo
amoris quo ad pōdus / quemadmodū vn
ex sapientibus dixit. Amor meus pondus
meum. illo seror quocunq; seror. Dportet
igit q amor sit trabēs z rapiēs. Serū itaq;
gūia ad locū stabilitat; z qes; sue / tractu q;
dā potē q; ex cognitōe h cētri. siue pōdēz
sedēz ad cētr; mōi h palā i gūib; cognoscētib;

Octaua pars de mistica

q̄ cessante oī sua cognitione/nihilominus deorsū n̄ ipedita ferūt. Et h̄ amor/ p̄sertim q̄lem loq̄mur/ forte magis h̄z de similitudine cū natura leuitatis/ cui⁹ est sup̄ferri. tū ipa et leuitas p̄odus q̄dā dicit p̄t/ iuxta intensionē p̄noīati sapiētis. Rursū exp̄imur i ferro q̄d dū affectū ē p̄ magnetē rapit ad ipsū p̄t sine cognitiōe. S̄z virt⁹ nutritiua nutritiū q̄ue sursum trahit/ n̄ op̄ate ad h̄ cognitiua virtute. De hinc transeam⁹ ad raptū virtutum cognitiuarum

Cons. XXXVII. Alium raptū imaginationis/in passionis exemplificando.

Raptus imaginatiōis sup vires se/ sitiuas inferiores/ fit p̄ amoris affectionē. Manifestū ē q̄ amoris vel desiderij affectio/ p̄t tāta fixationē/ virtutem imaginatiua trahere vel rapere/ q̄ potētie inferiores sensuū exteriorū/ obiecta p̄pria eis opposita nō attēdūt. h̄ sup̄sit p̄his ab ex/ pientia. Et h̄ ē rapt⁹ q̄dē p̄mus i p̄rio celo aīe/ quē raptū q̄d aliō p̄ncipaliter efficit/ q̄s feruētū int⁹ desiderij rei p̄ imaginationē p̄ntate/ neq̄ ei sola cognitio imaginatiua/ p̄fidā fixationē facere sufficeret. Videm⁹ hūc raptū in philocaptis alijsq̄ plurimis q̄s melancolicos et fantasticos appellam⁹ et q̄ busdā repēte timētib⁹ et iras/ aut vehemen/ ter zelantib⁹. Sic at̄ imaginatio vel alie vi/ res superiores/ sup̄ sensus exteriores effertur et raptū. Sic ecōtra p̄stat aīam quāq̄ sic d̄ tineri circa sensationē exterioris obiecti/ p̄ tactū/ gustū/ aspectūq̄/ q̄ opationes potē/ narū sup̄iorū cessant aut ipediūtur. Hoc at̄ p̄prie nō d̄ rapt⁹ s̄ tractus aut demersio/ dū p̄ potētiā inferiorē superior deorsū tra/ hit/ et ab actu suo cōpellit cessare/ q̄d fit i no/ bis ex corruptela p̄cti nimis beu/ facilliter et frequenter.

Cons. XXXVIII. raptus vim put ē in rōne sicut in studiosis apparet ostendit declarandum.

Rapt⁹ rōnis in actu suo sup potē/ tias inferiores fit p̄ volūtariū amorē. Fecerūt h̄ p̄spicū studiosi p̄scrū/ tatores regulaz generalīū in varijs artib⁹ q̄ abstrahētes a motu/ et materia/ vel spūa/ lia meditates/ q̄rūt deducere et rōcinari ex/ notis incognita/ q̄s aliq̄ volūtariū h̄mōi appetit⁹/ cessare fecē ab opatiōib⁹ nō tūmō

sensuū exteriorū vt nescirēt q̄d ab extra fle/ ret/ s̄z et virtuti fantastice ac imaginatiue/ sua actio denegabat. Ita vt corporeū fan/ tasma nllm irrueret/ aut irrupere volēs/ su/ p̄iori rōnis volūtarijsq̄ virtute p̄meret. pa/ tuit h̄ in q̄busdāz de q̄bus apud valerium maximum nota est historia.

Cons. XXXIX. est

de raptu mentali sine scintilla eiusdem et so/ lummodo est magis perfectiorum.

Rapt⁹ mētis supra potētiā se iferi/ ores fit affectōis p̄ scintillā/ mētī cō/ gnatā vel apporpatā/ q̄ amor exta/ tie excessus mētis noīat. D̄nducimur ex p̄oib⁹ raptib⁹/ q̄ sic crebriores et facilio/ res sunt/ sic itelligibiliores inueniūt/ q̄liter mens in suis actib⁹ taliter effertur p̄t et figi/ vt nulla inferiorū potētiāz eā interurbet/ imo p̄ vim suā affectiua/ ira seipam actua/ bit q̄ vis sua itellectiua/ vt sic neq̄ se/ neq̄ alia re cogitabit/ q̄ rōnabiliter p̄cesso/ p̄mp/ tissima sit/ se q̄nter ad intelligēdū oīa que doctores eleuatissimi/ noīatiz Diony/ tra/ diderunt de mistica theologia. Ea insup q̄ dicūt fieri in sapiētib⁹ et deuot⁹/ vt sūt extra/ mētis excessus. anagogica ductio. rapt⁹ in/ tertij celū. diuisio aīe et spūs. Introductio in diuinā caliginē exemplo moysi. Vel in/ scāsanctoz cū nube oīa regente/ instar aa/ ron. Quid etiā amor vehemens. i. mentes/ vehēs q̄d mors aīe viuente sp̄ritu/ q̄d nos illuminatiua tenebris q̄d mors rachel in p̄/ tu beniamin/ quid anagogica p̄uersio ior/ danis retrosum/ intelligentie se presenta/ bunt et similia.

Octaua pars prin/

cipalis agit de vi amoris q̄ amantē vnit cū/ deo ac stabilem facit ac req̄scere vsq̄ ad fi/ nē primi tractatus. Ordine vero est p̄side/ ratio. xl. queremouet varios vnionis mo/ dos et peruenit ad illū que etiā ostendit/ q̄/ animam dicitur deo vnire

Rapt⁹ vnit amantē cū amato ac pin/ de hūc stabilire ac sistere facit cū il/ lo. hec dicta ē scōda amoris p̄prietat

Pro cur⁹ intellectu ioq̄ndū est aliqd de/ modis vnionū varijs et diuers. S̄z cū hec/ vnio de q̄ loq̄mur n̄ corpāl est/ s̄ spūalis/ de corpālīb⁹ vnionib⁹ nihil h̄ dicendū est. Vniones aut spūales inuenim⁹/ vt p̄ ihesio/ nē. p̄ informanōē. p̄ actuationē. p̄ assistē/

nam principalitatis. p illapsū / p sustentatio-
ne ypostaticā / vbi plures nature in vna p-
sona pueniūt. S; oim supma vnio ē in di-
uina cēntia seu natura / in q̄tres psonē sum-
ma vnitate subsistūt. S; has vniones tan-
q̄ huic pposito min⁹ cōueniētes relinq̄m⁹
Nec vero vnio amāti cū amato / ab aristo.
in ethicis. tāgūt vbi ait amicus ē alter ego /
cui⁹ vnionis rō expmī videt̄ cū ab eodē dō-
Amicoz est idē velle et idē nolle. spūs ḡ n̄
cū deo adheret p̄ intimū amorē / vnus spūs
ē cū eo p̄ volūtatē / p̄formitatē. sol⁹. n. amor
pfectus et pfecte dō adherēs. veraciter orat
fiat volūtas tua sicut in celo et in terra / et q̄
sic orat / orat vtiq̄ in spū et veritate / sicut o-
randū ē veritas docuit in euāgelio. Nā et
ip̄e p̄fem orauit dicēs / verūm nō sicut ego
volo s; sicut tu. Itaq; q̄ sic vnif̄ deo et adhe-
ret p̄ amorē / osam volūtatē / p̄formitatē / vti-
q; stabilis in eo. Ad quod traduci pōt illud
psalmiste / absorpti sunt iuncti petre iudices
eorum. i. in deo totaliter stabiliti.

Consideratio. XLI

agit de errorib; circa trāfformationē aie in
deū / et qd sit / et quō etiā cōplet / exēplis ostē-
dit et rationibus.

Herodosa vnio mētis cū deo q̄ fit p
theologiā mysticā / cōgrue trāffor-
matio noiatur / sicut bñs Diony-
z sancti p̄res locuti sūt / sed in explicationis
mō varietas inueniūt. **F**uerūt. n. q̄ dice-
rēt spm̄ rōnalē dū pfecto amore fertur i de-
um / deficere penit⁹ a se / ac reuerti in ydeaz
ppriā / quā habuit imutabiliter ac eternalit̄
in deo iuxta illud Job. qd factum est / in ip-
so vita erat. Dicūt ergo q̄ talis anima per-
dit se / et esse suum / et accipit verum esse diui-
num / sic q̄ iam non est creatura / nec p̄ crea-
turam videt̄ / aut amat deum / sed est ip̄e de-
us qui videtur et amatur. Hanc insaniam
voluerūt aliqui trahere ex verbis Bernar-
di. in epistola ad fratres de monte dei. hāc
etiā n̄sus fuit ponere almaricus heretic⁹
ab ecclesia condemnatus / quem propterea
august. inter hereses nominauit et numera-
uit. Hanc etiā n̄sus est renouare auctor
illius tractatus / cuius titulus ē de ornatu
spūaliū nuptiaz cuius initū ē. Ecce spon-
sus venit exite obuiā ei. **C**ōtra hūc erro-
rem scripsi dudū quandā eplām / s; in alijs
scriptis ei⁹ hūc errorē correxisse videat̄. po-
nēdo q̄ aia talis sp̄ remanet in eē suo pprio

qd h; in suo genere s; d; in modo similitudis
nariē trāfformari sicut amatoz dicim⁹ cor-
vniū et aiam vnā qd vtiq; pcedim⁹. **F**ue-
rūt alij ponētes q̄ amor creature ad deum
nihil ē aliud q̄ de⁹ et ita q̄ spūs rōnalis / for-
maliter amat deū p̄ spūm sc̄m. Nec opinio
ip̄onit̄ mḡo sniaz / quā iō doctores non te-
nēt q̄ n̄ posuit formā aliquā dilectiōis a-
ctual̄ vel hitualis q̄si mediā ad diligendū
deū ēē necessariā. Nā si h̄ addidisset. et resol-
uisset qd dicit hec p̄positio p̄. dū ait q̄ deus
diliget p̄ spūm sc̄m. q̄ sc̄z dicit cām exēpla-
rē tūc positio sua cōpletior et irrep̄hēnsibili-
or fuisset. **F**uerūt alij q̄ p̄ similitudines reptas
in corp̄alib; voluerūt hāc vnionē seu spū-
lē trāfformationē reddere clariorē. **D**ixerūt
ei⁹ q̄ aia sic vnif̄ deo et in ip̄m trāfformatur.
quē admodū si gutta aq̄ mittat̄ in dolū for-
tis vini. Illa nāq; gutta tūc p̄dit eē ppriū /
uertiturq; totaliter in alienū / velut et si ci-
bus p̄ nutritionē p̄uertat̄ in cibatiū / iuxta il-
lud qd aug. loq̄tur in p̄sona dñi. **L**ib; suz
gradū crede et māducasti. nō tu me mutab-
in te / sicut abū carnis tue / sed tu mutaberis
in me. **D**emini me legisse q̄ ad p̄dicatiōz
p̄fate similitudis deuota qdam mulier / sic ex-
estuauit / sic exarsit in intr̄secul / q̄ p̄cepto spū
sele nō capiēs / ip̄a velut mustū nouū / absq;
spiraculo / ruptis venaz et neruoz. vincul-
vitā cū sanguie tradiderit. **T**raducūt ali-
q̄ vbi deuoti berū. in de p̄cepto et disp̄sa-
tione ad hūc sensū dū ait q̄ verus ē aia vbi
amat / q̄ vbi aiat / q̄i vic; amādo / se et corp⁹
deserat / ac in deū suū tota p̄trāscat. **T**er-
hec similitudo deficit / hēctq; plurimū de disti-
militudie / alio q̄n redirem⁹ ad errorē p̄ri⁹
cōmēoratiū. nō ei p̄dit aia i vac vnione suā
ēē ppriū / sicut gutta aq̄ definit p̄ corruptiōz
q̄ alterius generatio subsequitur. **R**ursus
pp̄ter eandē rōem / similitudo trāfformationis /
q̄ fit in bñdicto sac̄o / nō satis ē idonea ad
explicādū trāfformationē amāti in deum
amatū. **A**dducūt aut̄ alij similitudinē ferri
cādētis. seu carbōis igniti. vbi carbo et fer-
rū remanēt sub eē pprio. induit̄ n̄ q̄sdā pp-
etates ignis seu calor; incorporati / et q̄i pp̄as
perdunt. vt frigiditatem. rigorem. et nigre-
dinem sic q̄ ferrum illud candens / videtur
esse totaliter ignis. **S**ic preterea aer illumi-
natus / incorporat̄ in selumen solis / ita vt
ex aere et lumine vnum fieri videatur. sic
ferrum affectum per magnetem / induit̄
magnetis proprietatez / vt videlicet ipsūm

ferrū aliud ad se valeat trahere. sic vapor q̄
est subtiliter aq̄/leuitatē accipit ⁊ quandaꝝ
ex calore aeris additionē. **¶** Dicit alij similis
tudine generaliter p̄ p̄fate vnionis manus
ductioe de vnione materie ad formā seu p̄
fectibilis ad suū p̄fectū. **¶** Constat hinc q̄
materia an̄ susceptioe forme ip̄fecta est/et
sine decore/sine v̄nute/sine actioe defici for
ma/mor venit ad p̄fectionē iuxta forme si
bi v̄nute p̄prietatē. **¶** Sicut aia pus q̄ vnatur
deo/p̄v̄nificū amorē/manet in q̄dam mor
te sp̄uali/sine decore/sine v̄nute ad actus vi
ficos meriti vite eterne. **¶** Si autē deo p̄v̄nū
gat tanq̄ fontali totū vite p̄ncipio/dat si
bi vita q̄dam diuina. nō q̄dem p̄ formales
inbescione dei ad aiam. **¶** Hinc repugnat diui
ne p̄fectioni h̄ p̄ illapsū q̄dam intimiorē ⁊
sp̄ualē/seclusa ip̄fectioe q̄libet ⁊ hoc mediā
te amore/tanq̄ q̄lratia ⁊ armonica dispo
sitione/q̄dammodo p̄portionabiliter/sicut
dispositio materie p̄requiritur/nec t̄n̄ sufficit
ad h̄uane forme susceptioe. **¶** Premissis
iḡ h̄is similitudinib⁹/dicam⁹ p̄sequenter
ad eas/q̄ amor sicut calor naturā h̄ ⁊ h̄gre
gādi seu v̄niedi omogenea/sicut etiā sepat
⁊ diuidit eterogenea. **¶** Constat autē q̄ sp̄ualis
lia cū sp̄ualib⁹ omogenitatē q̄ndā. i. silitu
dinē seruāt adinuicē ⁊ a corp̄alib⁹ seu terre
stris sunt dissimilia. **¶** Dē iḡ q̄d in hoīe re
perit sp̄uale vel diuinū segregat quodāmo
do p̄ amorē v̄nificū/ab omi eo q̄d terrestre
est atq̄ corporeū/sic fit ibi diuisio sp̄s ⁊ a
nime. i. sp̄ualitatis ⁊ aialitatis ⁊ sensualita
tis ⁊ sepatur p̄ciosum a vili ⁊ q̄ deus sp̄s
est ⁊ silitudo est cā vnionis/p̄spiciū est cur
sp̄s rōnalis sic depurat⁹ ⁊ defecatus/vnif
sp̄i diuino/q̄ vic⁹ silitis efficitur cū deo. **¶**
¶ Addamus t̄n̄ alterā huius vnionis cām es
tiā q̄ ad ea q̄ corpus ip̄m respiciūt. **¶** Sp̄s
itaq̄ sic assimilatus deo/sic q̄lificat⁹ ⁊ affe
ctus p̄ amorē/q̄lificat⁹ ⁊ afficit p̄sequenter cor
pus p̄v̄nū tanq̄ suū formabile seu materia
le/p̄ redūdantiā sp̄s ad corp⁹. **¶** Quo fit vt
corpus p̄v̄nū sic bituati ⁊ affectū/induat ⁊
gerat q̄sdā p̄prietates ip̄ius sp̄s/p̄v̄nū vt
derelictis vel multū ab actione suspensis.
¶ Inde est dictū aristo. in virtuoso inq̄t oia
consonant rōni. **¶** Sic ergo sp̄s noster tra
ctus a deo trahit p̄sequēter ea que corp̄is
sunt/ac p̄inde resultat vnio mirabilis sp̄i
tus ad deū ⁊ corp̄is ad sp̄itum.

Considera. XLII.

quietem aie in deo s̄m triplicē ip̄ius tensio
nem ostendit/p̄ sancte trinitati silitudi
nariē quodāmo in eadē stabilitur.

¶ Er̄ p̄dictā amorosam vnionē/in q̄
mistica theologia p̄sistere videtur.
aia q̄ratur. satiat ⁊ stabilit. quod
facile est in p̄mis ex p̄iori deducere ⁊ h̄ā
cū res q̄libet sit inq̄te/dū p̄fectionē suā ade
pra est/illiq̄ coniuēta. ⁊ sp̄s noster vnitur
⁊ cōiungitur summo p̄fectibili/p̄ amorē
p̄fectū/vt exinde q̄ratur satietur ⁊ stabili
tur necesse est. **¶** Sic materia in forma b̄ra.
sic lapis in centro positus. sic res q̄libet in
adepto sine suo q̄ratur. **¶** Aia q̄p̄rōnalis
dum coniuēgitur ⁊ vnif deo copulatur suo
summo bono. **¶** Est enī deus summū bonū
eius/est centz eius/finis/totaq̄ ip̄ius p̄
fectio/q̄d ergo aliud ip̄a requireret/aut ad
q̄d aliud vltērius inbiaret. **¶** Porro in ip̄
sa aia p̄sidero tres tendentias p̄ncipales/p̄
portionabiliter ad triplicē vim ei⁹ sine p̄
tentia. quaz vna est p̄cupisabilis. alia rō
nalis. tertia irascibilis noiatur. p̄cupisabi
lis tendit in bonū. rōnalis in v̄z. irascibi
lis in arduū. **¶** Sicut aia p̄ has vires tendenti
am habet in b̄ndictam ⁊ sanctā trinitatem
Hinc q̄ ad ea ⁊ eius similitudinē facta ē
eiusq̄ imago constituta. **¶** Attribuimus
itaq̄ sp̄i sancto bonitatē ⁊ ad hanc tendit
vis p̄cupisabilis. attribuimus filio verita
tem ⁊ ad hanc tendit vis rōnalis/attribui
mus p̄ri potentia maiestātē. ⁊ gl̄iam. ⁊ ad
h̄ rēdit vis irascibilis. **¶** Porro iḡ vt bis vi
rib⁹ satiat⁹ p̄ v̄nificōēz cuiuslibet cū suo sup
mo appēibili/aia rōnalis totali satiet. q̄re
tur ⁊ stabilitur/nā si delectatio ī bono cō
ueniente ⁊ voluptatis suauitate q̄ritur/q̄d
de aie voluptate/b̄ra maxime/sentiendū ē.
¶ Audiamus q̄d p̄beta dicit ad d̄m. **¶** Cor
rente voluptatis tue potabis eos. **¶** Dis autē
delectatio in infimis/plus aloes q̄ mellis
habet/inq̄t satiricus/lingit enī mel in senti
bus ⁊ v̄nificōēz p̄pter q̄d recte dicit Boetius
habet h̄ voluptas ois q̄ stimulis agit fr̄e
tes. **¶** Si p̄terea querit veritatis cognitio/
conuertat aspectus ad verbū diuinū. velut
ad arē primā/cuius exemplar v̄z est esse
v̄z. **¶** Si deniq̄ potentia si gl̄ia. si opulen
tia. si dignitas q̄ratur. hec oia est deus aie
cū diligētī/q̄ est merces sua magna nimis
in q̄ ⁊ oia se posse gl̄iatur a plus. **¶** Dia inq̄t
possum in eo q̄ me p̄fortat. **¶** De⁹ ergo finis
est aie ⁊ eius vltima p̄fectio/ipse est velut

centrum. et locus naturalis omnium desideriorum suorum. Dum ergo in se deficit anima in salutare dei velut ad nihilum redacta nulli tamen alteri nec sibi innotuit sed soli deo / ut sue dulcedini / ut sue veritati / ut sue glorificationi. dicens primo Renuit consolari anima mea memor sui dei / et delectatus sum. Dicens pro secundo nihil arbitratus sum me scire / nisi in christum factus stultus propter ipsum / dicens pro tertio / utinam quod gloriatur in domino gloriatur. Ac postea non habens quod ulterius tendat / aut quod ultra requirat / quietam aniam in deo atque stabiliter possidens in eo omnia cetera contemnens atque contempnens.

¶ Possent ad hec explicanda verba magis ac magis sine termino multiplicari / sed a / pud expostos hec pauca videtur sufficere. Nam in expertis siue rudibus vel qui laboriose possunt humano adminiculo excitari / et a nimium ad amandum exercitarent / nulla vndeque verba ad hoc plene capiendum satis erunt.

Considerat. XLIII

Agit de amorosa oratione et eius proprietate / et eam etiam diffinit per traditionem magno rum viro studiofissime.

Proprietates et conditiones amoris ac theologie mystice que supra dicte sunt / etiam orationi perfecte conuenienter ascribi possunt. Qui ratio est quod in anima contemplatiua amor / et mystica theologia. et oratio perfecta / aut idem sunt aut se inuicem presupponunt. Nam ut patet ex supra dictis. mystica theologia est cognitio experimentalis habita de deo per coniunctionem affectus spiritualis / cum eodem. dum scilicet implentur illud apostoli. Qui adheret deo vnus spiritus est / que nimirum adhesio fit per exercitium amoris. Teste beato Dionysio. Rursus hec eadem mystica theologia dicitur sapientia puri inter deum reponitur a sapore. scilicet quasi sapida scia. Vocatur preterea a diuino dionysio irrationalis et amens sapientia / eo quod superat rationem ac mentem / transiliens in affectum. non qualitercumque sed purum ipsum mentali intelligentie committentem / quod affectum videtur deus a mundis corde. Vnde iniqua. quod sentitur et gustatur iuxta permissionem christi. beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt / et secundum illud Gregorius in omelia. Amor ipse noticia est. Nunc vero recogitemus de quo incepta consideratio quid enim est aliud oratio perfecta quam homo experientialis et affectualis cognitiois noticia? De quo quidem describitur quod est eleuatio mentis in deum

placitum et humilem affectum. ecce quod oratio transcendit mentem et spiritum. pro quanto mens et spiritus dicitur vim cognitiuam intellectuam transit enim supra per desiderium per piuum et humilem affectum. sed qualem affectum. affectus utique mentalem aut intellectualem supereminet / et non solum sensualem aut rationalem / alioquin non esset oratio perfecta / qualem loquimur et quales describit apostolus cum dicit Orabo spiritu orabo et mente / spiritum tibi precor in inspiratione. mentem vero per superioris anime portione accipit oratio enim solum in voce / aut imaginatione versata / caret suo perfectiois complemento / transseatur necesse est ad mentem et cor / quemadmodum dicebat dauid ad dominum Inuenit finis tuus cor suum / ut oret te. Sicut preterea mos ecclesiasticus habet hortari populum ante orationem vel gratiarum actionem et dicere. Surrexerunt corda. Recte quidem hoc facit / ne prophetica illa maledictione notaretur / que dicitur. populus hic labijs me honorat. cor autem eorum longe est a me. Hanc beatus Antonius heremicola hanc ceteri eleuati presenserunt dicentes. Orationem non in strepitu vocum / non in compositione sermorum / sed in affectu deuotionis purorum quod desideriorum ita ut crebro nesciat orans nec intelligat se aliquid postulare. Sic docet Antonius. Quare hoc quod supra se per intellectum nequaquam mens sic affecta reflectit nequaquam componit / aut diuidit sed puro simpliciter actu desiderii vel amoris in eo quod est omnino bonum fertur / pauat / soporatur. quasi dicens cum propheta. In pace in idipsum dormiam et requiescam. Et permissis elucescit clarius quod mystica theologia et oratio perfecta in hoc conueniunt quod vtraque ponitur in vi affectiua superioris / et quod vtraque est respectu primi et summi boni. Et est ipse amor quidam purus / aut ipsum concomitans vel gignens vel supponens cui amor / proprietates quas supra posuimus utique conueniunt.

Considera. XLIII

Orationis perfectionem et vbi eius effectus et principium orantis quod per quibus offert ponit et ipse processum quod ad perfectiorem

Perfectio seu felicitas anime rationalis per vitam presentem magis in oratione perfecta seu theologia mystica quam in contemplatione intellectuana reperitur. Contemplatio namque si nuda consideretur sine dilectione vel affectu subsequente / iam arida est / inquietata est / curiosa in gratia

De mystica theologia

inflata est. Denegat longe ab illa pace quae
erapat omnem sensum. Quae propter conclu-
dere fas est quod schola orandi laudabilior est
ceteris paribus quam schola litteras edocendi.
quemadmodum schola religionis pro affectu
excellit schola eruditionis pro intellectu. **C**
Proinde laus orationis extaticae seu perfecte col-
ligitur ex ordine suo quadruplici videlicet ex ordi-
ne ad deum ad proprium subiectum ad primum
ad inimicum. **P**rimo quidem ad deum quoniam
sibi soli dat gloriam adorationem gratiam
actionem et honorem cum sibi amicum conciliat.
Ac inde pro legem amicitiae quae est idem velle
et nolle ipsa quod petit accipit et quod querit in-
uenit. sibi quod pulsanti aperit. non sic intel-
lectio aut quaevis alia operatio. **S**ecundo
oratio subiectum proprium quod inhabitat purgat
perficit illuminat. quietans ipsum satians at-
que stabilens. **T**ertio oratio iuuat primum
non vnum aut duos sed totum corpus ecclesiae my-
sticum viuifico quodam influxu nutrit et ca-
pacissimo quodam materno beniuolentiae si-
nu omnia ecclesiae membra suaeque opera comple-
ctitur. offerens ea deo et pro his supplicans et
impetrans tanquam questuaria gratissima pro
indigentibus in operum spiritualium subleuandis
et pro elemosynis gratiarum querendis atque im-
petrandis in magno ac miserabili hospiti-
tali huius mundi imo et carceris et penalis
purgatorij. **D**ulce operi nulla prosequitur exercita-
tio potest in efficaciam coequari. **A**imius quod
frustra hec opera fiunt et vane si non aduene-
rit oratio iuncta charitati. **P**ostremo nichil
ita sicut oratio vires inimici senectis proce-
rit. nihil ita tendiculos laqueorum suorum euacu-
at et ostendit. **A**lioquin non dixisset propheta. **O**cu-
li mei semper ad dominum quoniam ipse euellit de laqueo
pedes meos. **E**t iterum. **P**rouidebam deum in con-
spectu meo spiritum ad dextris est mihi ne con-
mouear. **E**t rex **J**osaphat ad deum. **E**um in-
quam inquit quod agere debeamus. hoc solum
habemus residui ut oculos nostros ad te diri-
rigamus. **Q**uocirca bene iubebat dominus. **O**peris
semper orare et non deficere. **S**emper autem orat
semper oculos ad deum habet. quod spiritus pro humi-
lium affectu desiderat. **D**enique de oratione
quam cum vera sapientia et mystica theologia con-
uenire diximus de eius quoque virtute et condi-
tionibus ac proprietatibus copiosis hoc loco ser-
mo possit incidere. sed de his remitto ad ea
quae sancti et doctores saluberrime tradide-
runt et praecipue **D**ugo de sancto victore in tra-

ctatu suo quem de oratione compendiosissime
et subtilissime composuit cuius est hoc
initium. **Q**uo studio quo re affectu orandus
sit deus etc. **L**egatur **S**uibelmuus parisiensis.
in libello qui rethorica diuina intulatur **L**e-
gantur et ceteri qui orationis proprietates utilita-
tes et quibus excluditur quibusque impedit/
doctissime tradiderunt. **S**uperest ut de pra-
ctica theologia mystice in sequentibus pro-
sequamur.

Finit prima pars de mystica theologia
speculatiua.

Incipit prologus
eiusdem in premissam de theologia mystica
practice descripta ab eodem sub. xii. con-
siderationibus siue industrijs.

Ractantes in lectionibus nostris
iam a multo tempore interrupto tem-
pore. de theologia mystica secu-
ti sumus ordinem in alijs scientijs
obfuitum ubi prius tradidit de speculatiua quam
practica nihilominus hec scientia supra ceteras
multas habet proprium et speculatio in ea nec pro-
fecte tradit nec plene intelligi possit nisi pra-
ctice percellerit versus. **Q**uando obrem deinceps pro-
sentis operis erit tradere sub alijs considerationibus
modos et vias quibus ad theologiam
mysticam habeat accessus. **P**erquirere enim quod
sit theologia mystica et in qua vi ac reponit.
et de dicitur eius ad speculatiua theologia et
silia quae plura sunt non satis esse debet
mini christiano peritum ecclesiastico. **O**peris
tatioque requirit quod ut fiat potest non medio
criter apire ea quae ad opus aggrediendum finem
dumque necessaria sunt vel accommodata ut ob-
tinent. quae etiam perturbare solebat operantem ut vi-
tentur quae elucidatio nos expediret ab his ob-
staculis quae in hoc negotio tractanda potest susce-
pim. **E**t dicitur in primis quod magisterius
theologie mystice et orationis extaticae seu perfecte
Jesus christus sibi soli suaeque voluntati retinuit
nec ad illud humana sufficit industria quae
uis ipsa non deat penitus derelinquere. **E**t enim si o-
datum optimum et omnem donum perfectum deservit
descendens a preluum. **P**rospiciu habet consi-
derationis huius principium quod donum perfecte
rationis profuit a diuina voluntate tenente lu-
cem in manibus sicut **J**ob notat. **E**t exponit
Dreg. quod dum vult illuminat et claudit dum
vult **L**eterum quod humana non sufficit industria
posterius elucidabit quod tamen non sit prosum ab-
cienda docet apostolus **Q**uocirca nos dei coad-